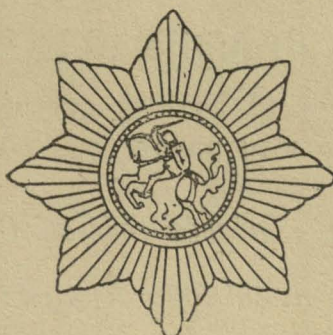

№ 5 (9)

KAINA 1 lt. 50 c.

POLICIJA

15169.
R.V.

TURINYS

Stiprėjame ir tvarkomės	1
Valdininkų atsakomingumas. Prof. Ark. Presas	2
Lenkų karo organizacijos veikimas Lietuvoje. P. Sniukšta	5
Pasienio policijos tarnyba. J. Basevičius	8
Teisėtumo garantija. Ig. U.	11
Nusikaltimai suvienytose Am. Valstijose	12
Tarptautinė policijos technikos paroda Karlsruhe'je	14
Policija turi būti blaivi. Donatas	14
Dabarties karas. L. Arkadskis	15
Gaisro instrukcija policijos tarnautojams. D. Siemaška	16
Lenkų špionažas Lietuvoje. K — s	18
Policijos reikalai kituose laikraščiuose	22
Oficialinės žinios	23
Klausimai ir atsakymai	24

137801

Svarbiausias žmogaus turtas =

G Y V Y B Ė !

Neužmiršk ją apdrausti kad, mirus, šeimyna liktų aprūpinta, o sulaukęs senatvės pats turėtum lėšų gyventi. Užsienyje tą gerai suprato ir beveik

visi yra apdraudę savo gyvybę.

Apdraudimo draugija „LIETUVA“

noriai patarnaus ne tik Tamstos gyvybės, bet ir turto nuo ugnies ir transportų nuo visų pavojų draudimu.

*Valdyba: Kaunas, Laisvės Alėja, 60 Nr. tel. 288 Nr.
Agentūros visuose miestuose ir miesteliuose.*

Kviečiame užsisakyti Lietuvos policijos laikraštį

„POLICIJA“.

„POLICIJA“ daug rašo specialiais policijos klausimais, aiškina Respublikos valdininkų santykius su piliečiais, kelia daug įdomių klausimų iš teismų ir teisės srities, rašo apie kelių kraštų tvarką ir jos saugojimą, deda smagių feljetonų ir šiaip pasiskaitymų, įdomių ne tik visiems policijos tarnautojams, bet ir šiaipjau skaitytojams.

„POLICIJA“ nuo š. m. gegužės mėn. išeina padidinta.

„POLICIJOJE“ bendradarbiauja profesoriai, aukštieji teisininkai, žinomi visuomenės veikėjai, žurnalistai ir kiti.

„POLICIJA“ eina kiekvieną mėnesį.

„POLICIJOS“ prenumerata

Lietuvoje: metams — 16 litų, pusei metų — 8 litai, metų ketvirčiui — 4 litai. Atskiرو numerio kaina 1 lit. 50 c.

Užsieniuose: metams — 20 litų, atskiras Nr. — 2 litu.

Viesiems Lietuvos policijos tarnautojams patariame savo laikraštį betarpiškai užsiprenumeruoti, atsiunčiant prenumeratą iš anksto.

*„Policijos“ Redakcijos ir Administracijos adresas:
KAUNAS, V. R. M. Piliečių Apsaugos Departam.
Telefonas 566.*

POLICIJA

LIETUVOS POLICIJOS MĖNESINIS LAIKRAŠTIS

REDAKCIJOS ir ADMINISTRACIJOS ADRESAS: KAUNAS, V. R. M. PILIEČIŲ APSAUGOS D-TAS, TELEF. 566

Stiprėjame ir tvarkomės.

Visuomenės ir atskirų asmenų saugumas, tvarkos palaikymas ir įstatymų vykinimo priežiūra yra svarbiausias vaidmuo sėkmingai viešojo ir privataus gyvenimo eigai. Tvarka ir gyventojų saugumas yra stipriausi valstybės ramsčiai. Todėl tikslus piliečių apsaugos sutvarkymas ir geri jos santykiai su plačiąja visuomene tur labai didelės reikšmės.

Mūsų laikų demokratiškai valdomos valstybės gerovė daug pareina iš sklandaus piliečių sugyvenimo su savo šalies valdžia. Kur valdžia sugeba savo darbus visuomenei tinkamai išaiškinti, tenai išnyksta nepasitikėjimo ir įtarinėjimų dvasia, žydi darnus visuomenės bendradarbiavimas su savo krašto valdžios organais. Tai išeina abiejų pusių ir sykiu visos valstybės naudai.

Visuomenės sutarimas su savo valdžia, josios pasitikėjimas ir iš to einanti moralė ir kitokia parama, pareina ne tik iš vienų gerųjų valdžios darbų, bet lygiai ir iš gero visuomenės informavimo apie valdžios įstaigų darbą, jojo tikslus ir sunkumus. Be gero visuomenės informavimo, be pažindinimo su darbo sąlygomis ir vaisiais negalima laukti valdžio aparato darbų įvertinimo iš plačiųjų gyventojų sluoksnių tarpo.

Dalinai blogi atsiminimai iš rusų priespaudos laikų, dalinai rusų valdžios aparato — ypačiai policijos srity — dideli šlubavimai, mūsų visuomenei buvo

įskiepiję nemažą nepasitikėjimo savo valdžia ir net tam tikros neapykantos policijos tarnautojams, kuriems buvo pavesta, šale piliečių apsaugos, spausti ir mūsų tautiško gyvenimo reiškinius. Šita, rusų laikais įsigyvenusi „tradicija“ — bijoti policijos ir ja nepasitikėti — kol kas dar vegetuoja ir Nepriklausomos Lietuvos gyventojų kai kuriuose sluoksniuose. Žinoma, Lietuvos valstybės gyvenimo pradžioje nebuvo jokio galimumo policiją taip sutvarkyti, kad ji, lyg iš dangaus nukritusi, tuoju būtų tobula ir visiems patiktų. Esant taip sunkioms valstybės gyvenimo sąlygoms, pirmutinė mūsų policijos organizacija negalėjo staiga stoti tinkamoje aukštumoje. Tačiau kelerių metų stangaus organizacinio ir mokymo darbo dėka šandie mes jau galime konstatuoti gana malonų faktą, kad mūsų respublikos piliečių apsauga jau tolokai yra pažengusi pirmyn ir vis tebežengia, gerėja. Dabar Lietuvos policija turi jau neblogiausią savo valdininkų ir žemesniųjų tarnautojų kadrą. Mūsų policija daro gana gero išpūdžio ne vien savo švaria uniforma, savo išvaizda, bet ir jos tarnybos darbai, nuolatinis lavinimas ir prusinimas rodo vis didėjančios pažangos. Sistemingai dirbamas policijos švietimo, auklėjimo ir techniško ruošimo darbas neliks be vaisių. Dabar mūsų policijai yra dar tolika iki pageidaujamo tobulumo laipsnio. Ji turi dar daug atlikti, dar lavinti.

kultūrėti ir žengti pirmyn, kad geriausia galėtų savo sunkaus pašaukimo uždavinius atlikti.

Dvasinių ir fizinių policijos pajėgų ugdymas ir lavinimas buvo ir palieka mūsų piliečių apsaugos vadovybės pirmasis rūpesnis. Darnus visų policijos įstaigų ir tarnautojų darbas ir nuolatinis lavinimasis yra tikras laidas, kad tūlų visuomenės sluoksnių „tradicinis“ nepasitikėjimas policijos darbais ir asmenimis galutinai išnyks, užleisdamas savo vietą tinkamam policijos gerbimui.

Štai mūsų laikraštis „Policija“ išeina padidėjęs. O padidėjo jis todėl, kad, geriau išgyvenus policijos organizacijai ir išugdžius daugiau savo protinių pajėgų, jis galėjo ir privalėjo padidėti. Padidintas mūsų laikraštis stengsis dar plačiau kelti ir aiškinti mus dominančius klausimus ir informuoti mūsų visuomenę apie piliečių apsaugos darbus. Gyventojai turi žinoti kokia rūpestingai tvarkoma organizacija yra piliečių apsauga — policija. Jie turi įprasti matyt policijos žmonėse savo draugų ir ginėjų, bet jokių būdu ne savo engėjų. *Mes griežtai laikomės nusi- statymo, kad policija tarnauja ne kuriems nors atskiriems interesams, bet visai tautai, visai valstybei*, nes valstybė yra tai tautos padaras. Iš to išeina aiški išvada: tauta, ypačiai jos viršūnės, turi savo išgalėmis prisidėti policijos būklės gerinimui bent savo morale parama, kad šita svarbi valstybės gyvenimo organizacija lengviau galėtų spręsti sunkaus savo pašaukimo uždavinius.

Kultūringose užsienių valstybėse policijos autoritetas ir pagarba stovi labai aukštai. Policija tenai yra laikoma visų gerųjų ir teisingųjų žmonių prieteliu. Aukštieji politikai, valstybės vyrai, garsingi mokslininkai ir visuomenės veikėjai reiškia savo kraštų policijai, kaip tvarkos ir nepavojaus saugotojai, daug simpatijų. Specialiuose policijos laikraščiuose mielai bendradarbiauja įžymiausieji universitetų profesoriai, aukštieji valstybių valdininkai ir pasižymėję visuomenės veikėjai.

Pavyzdžiui, vokiečių policijos laikraštis „Deutsches Polizeiarbeit“ nuolatinių bendra-

darbių skaičiuje randame tokių visame pasaulyje žinomų mokslininkų vardų, kaip Heidelbergo universiteto prof. teisių daktaras Anschütz, prof. Zorn, prof. Stier Somlo ir t.t.

Vienų garsingų universiteto profesorių bendradarbiauja tame policijos laikraštyje virš 10 žmonių. Greta jų rašo įvairių įstaigų referentai, valstybės ginėjai ir kiti.

Visai panašų bendradarbių kontingentą turi ir Austrijos policijos laikraštis „Viešas saugumas“ (Oeffentliche Sicherheit). Nedaug atsilieka ir silpniesnieji užsienių policijos laikraščiai, pavyzdžiui, „Deutsches Polizei—Archiv“ ir kiti.

Visa tai aiškiausia rodo, kad kultūringame užsienyje policija yra labai vertinama ir gerbiama. Tenai patys geriausieji žmonės savo noru skuba policijai padėti kuo galėdami. Ir kodėl gi nepadėtų, jei policija rūpinasi piliečių saugumu ir viešąja tvarka?!

Mes visiškai tikime, kad tobulėjanti mūsų policijos organizacija, gerėjas jos tarnautojų kadras ir Lietuvoje ilgainiui visai permains visuomenės neigiamas pažiūras į policijos tarnybą ir pačius policijos asmenis. Dirbdami tos visuomenės labui ir ją apie savo darbus informuodami, mes galime laukti laikų, kada policija taps Lietuvoje taip branginama ir vertinama, kaip josios sunkios pareigos to nusipelno. Sėkmingas policijos darbas reikalauja ankšto bendradarbiavimo su gera visuomene. Šia linkme eina mūsų policijos auklėjimas ir organizacija.

Prof. Ark. Presas.

Valdininkų atsakomyumas.

Tęsinys.

(Žiūr. „Policijos“ 4 Nr.)

IV.

Valdininkai yra atsakomingi prieš savo tautą, todėl jie turi būti ir teisiami tautos teismų, tai yra bendrų visiems piliečiams teismų. Tokia pažiūra yra išgyvenama Anglijos valstybėje. Anglai

amžius yra kovoję už panaikinimą speciališkų teismų, dvasiškų, karo teismų ir t.t. Aukštosios komisijos dvasiškiems reikalams panaikinimas 1640 m. buvo didelis žingsnis priekin Anglijos konstitucijos istorijoje. Kiekvienos teisiškais pamatais tvarkomos valstybės pamatinis pradmuo yra jos visų piliečių lygybė prieš šalies įstatymus ir teismus.

Turintieji savo rankose valdžią asmenys visais laikais dėjo pastangų nepriklausyti bendrų šalies teismų. Todel yra suprantama, kam biurokratinių valstybių valdininkai sudaro sau išimtinę teisę, apsupa save įvairiomis administracinėmis privilegijomis ir nuolat kovoja su teismu. Bendras teismas yra didžiausias priešas administracinės savalės ir nuožiūros. Teismas nagrinėja klausimą: «kas yra teisus ir kas kaltas?» Teismas ieško teisės. Administracija gi vaduojasi savo veiksmuose greta įstatymo dar kitu principu, būtent: taip noriu, taip ir darau! (Sic volo, sic iubeo).

Kas gi sudaro administracijų privilegijoms teisisko pagrindo prieš teismą? Kodel valdininkai negali būti teisiami bendrų teismų? Kam yra jiems reikalinga atskira jurisdikcija, ypatingas teismo sąstatas ir ypatingi įstatymai?

Į šiuos klausimus mes niekur nerandame teisėto atsakymo. Valstybėms, kurios turi atskirus teismus valdininkams, tai yra fakto klausimas, bet ne teisės. Kuo jis bebutų ir kokią aukštą vietą jis užimtų — valdininkas palieka tik savo valstybės pilietis. Jis atsako už savo nusižengimus ir skolas prieš bendrąjį teismą, — jis turi atsakyti ir už savo tarnybinių pareigų sėkmes.

Kalbama, kad čia į šią sritį yra įsimašiusi politika, kad administracija pasistačiusi politiško tikslų ir dėl to ji neturinti būti teisiamama bendrų teismų. Tai yra didelis apsirikimas. Pirmiausia, administracija neturi statyti sau politiško tikslų. Politikos linkmė pareina nuo ministerio, — jis užtat ir yra ypatingai atsakomingas. Antra, jei valdininkų valdymas ir leistų politiką, tai jis neturi priešintis bendriems valstybės įstatymams, pamatiniams konstitucijos dėsniams ir žmonių dorovingumui. Pagaliau, politika bendrai nestovi aukščiau už žmones. Ji yra žmonėms, bet ne žmonėms jai. Užtat nėra jokio pamato leisti valdininkams ypatingų įstatymų ir steigti jiems ypatingų teismų.

Pastaruoju laiku administracinio teismo klausimas pasidarė ypač įdomus, nes kai kuriose valstybėse ne tik vėl buvo įvesti tokie teismai, bet dauguma publicistų net mato tame konstitucinio šalies gyvenimo plėtimosi pažymį. Todel mes norime arčiau pažiūrėti į šį klausimą.

Administraciniame teisme teisė ne teisėjas, bet administratorius. Tuo iš esmės ir yra apibrėžiama administracinio teismo sąvoka.

Administracinis teismas išžiūri visas bylas, kurios liečia valstybės išdo ir valdžios interesus, apskųstus valdininkų veiksmus ir t.t.

Vyriausybė nepatiki ir neduoda paprastiems teismams spręsti tokių bylų. Ji steigia specialius

teismus, kuriuose posėdžiauja jos administracijos valdininkai. Jie yra patikimesnis elementas už valstybės teisių ginėjus. Buvusioje Rusijoje visose bylose, kurios lietė valstybės interesus, valstybės ginėjas turėdavo pasakyti savo nuomonę.

Valstybės ginėjas yra valstybės interesų saugotojas. Ši sistema, kaip žinoma, mūsų yra paimta iš Prancūzijos. Valstybės ginėjas (prokuratoras) nėra kas kitas, kaip valstybės interesų ginėjas. Palyginus valstybės ginėjo būklę su administraciniu teisėju, reikia pripažinti, kad jų veikimo linkmė yra visiškai vienoda.

Administracinis teisėjas yra taip pat valstybės interesų ginėjas, su tuo tik skirtumu, kad jis proceso eigoje dalyvauja ne vien kaip šalis, bet ir kaip teisėjas. Tokiu būdu administracijos teismas yra prokuratūros institutas, pakeltas į teismo laipsnį.

Šios rūšies teismas, susidedąs iš administracijos valdininkų, kuriais, kaip savo agentais, vyriausybė gali visai pasikliauti, yra įvykdomas arba steigiant specialų administracijos teismą, arba prijungiant prie paprasto teismo keletą administracijos atstovų teisėjų teisėmis. Ši antroji sistema daugiausia buvo praktikuojama Rusijoje.

Rusijos valdininkai bendrai buvo traukiami teismo atsakomybėn tik jų vyresnybei sutikus. Bet ir iškėliant jiems (valdininkams) civilinį ieškinį už jų padarytus nusižengimus ir nuostolius, teismas būdavo sudaromas be paprastųjų teisėjų dar ir iš administracijos atstovų. Iškeltieji ieškiniai valdininkams iki IX kategorijos būdavo nagrinėjami apygardos teisme; posėdyje dalyvaudavo vice-gubernatorius, artimiausias atsakovo viršininkas ir dar vienas vietos valdininkas; ieškiniai valdininkams nuo VIII iki V kategorijų būdavo nagrinėjami teismo Palatose, dalyvaujant gubernatoriui, taip pat artimiausiam atsakovo, viršininkui ir valstybės Palatos arba valstybės turtų valdytojui.

Ieškiniai asmenims aukščiau V kategorijos buvo keliami sujungtam Senato posėdy, kuriame dalyvaudavo kasacijos (teismo) ir pirmas (administracijos) departamentai. Tačiau ir prekybos bylose nagrinėjamos komercijos teismų, pav., kuomet būdavo iškeltas ieškinys atlyginti nuostolius, padarytus susikūlus jūrose valdiškam laivui su kurio nors pirklio laivu, — posėdy visumet dalyvaudavo jūrų ministerijos atstovas teisėjo teisėmis.

Motivas steigti administracinius teismus arba, tikriau sakant, gadinti paprastus teismus, buvo tai nepasitikėjimas teismu. Tai matyti, pacitavus Svod. Zak. XVI t. 1 d. 1322 str.:

„Kada įvyksta susidurimas privatiško asmens su valdišku, reikia išspręsti, ar savo teisėtose ribose veikė valdininkas kaslink privatiško asmens interesų. Prileiskim, kad tas pats klausimas yra sprendžiamas ir civilinės teisės ginče; bet ten jo išsprendimas yra paprastas, nes kiekviena teisė yra mano privatiškoji teisė; čia gi valdininko teisė yra valstybinė (?), ne savo (?) teisė ir beveik kiekvienos teisės sudėtin įeina žymi nuožiūros dalis (l)

Taigi, šitą klausimą spręsti būtų neteisinga pavesti išimtinai teismui, nes teismas, turėdamas savo apibrėžtų ir tiksliai nurodytų teisių sritį, neturi galimumo įvertinti visų sąlygų ir motyvų kuriais administracija vaduojasi savo veiksmu.

Išvertę šitą įstabią citatą į paprastą žmonių kalbą, gausime sekantį: valdininkas neatsako prieš teismą, nes įžeidžia kieno nors teisę ne savo asmens teisės, bet valstybės teisės (?) dėka ir jis veikia, be to, ne sulig įstatymais, bet »ir nuožiūros didoka doza«.

Tokiu būdu valdininkas todėl yra neatsakomingas, kadangi jis veikia ne įstatymais, bet savo nuožiūra.

Išvada yra dar logingesnė. Teismas negali įvertinti administracijos veikimo santykių motyvų, nes teismas turi savo aiškiai apibrėžtų įstatymų sritį, — kitaip sakant, teismas negali spręsti apie valdininko sauvagę, nes teismas teisia eidamas įstatymais (1)...

Štai visa tai, kuo gina rusų įstatimdavystė administracinį teismą. Įdomu, kad rados rusų mokslininkų, kurie po tuo sofizmu parašė: »šie išvedžiojimai yra visai teisingi«,... (Korkunov — Valstybinė rusų teisė, II t. 395 psl.).

Nei Anglija, nei Amerika ir bendrai, nei viena tvirtu konstituciniu surėdymu valdoma šalis nežino administracijos teismo.

«Dabartinėje Anglijoje, skaitome mes vieno anglų valstybės vyro knygoje civiliniai valdininkai net savo tarnybos pareigų atžvilgiu nepriklauso jokių ypatingų įstatymų ir jokių specialių teismų. Jie, valdininkai, paprasti yra asmenys, vyriausybės samdyti, ir gauna už savo darbą tam tikrą atlyginimą. Jie nesudaro nieko panašaus tam, ką svetimšaliai paprastai vadina »tarnybinė hierarchija«. Valdininkai, kaip ir kiti paprasti mirtingieji, atsako už savo elgesį prieš teismą, kur sprendimą išneša prisiekusieji posėdininkai».

Tokia yra anglų pažūra.

Ivairiuose konfliktuose, kada susiduria privatiški interesai su valstybės interesais, valstybė nesinaudoja jokiais ypatingomis gynimosi taisyklėmis; byloje ji (valstybė) yra tik šalis kaip ir kiekviena kita, ir teismo akyse neturi jokių privilegijų.

Ir ištikrųjų, valstybės privilegijos prieš teismą yra dviguba neteisybė. Privatus asmuo pats savimi yra jau silpnesnis už valstybę. Teismos įrodymams rinkti valstybė naudojasi visa valdininkų armija ir jai visur yra atviros durys. Ji gali naudotis archyvais ir dokumentais, kurie kiekvienam privačiam asmeniui yra valstybės paslaptis. Be to, proceso užsitęsimas neturi valstybei tos reikšmės, kurios jis turi privačiam asmeniui. Ar procesas tęsis vieną ar dešimtį metų, valstybei yra beveik vistiek. Tuo tarpu privatus asmuo gali visiškai pragaišti per vieną mėnesį. Nereikia būti juristu praktiku, kad suprastų, jog teismas yra baisus ne vien savo sprendimu, bet ir pačia procedūra, bylos eiga. Šit kodėl teisme turėtų būti ypatingai ginama silpnesnioji šalis, tai yra privatus asmuo, bet ne valstybė.

Tokiu būdu Anglijoje teismas yra autoritetinga ir visiems lygi įstaiga. Nagrinėdamas valdininko veiksmus, sprenddamas konfliktus piliečių su valstybe, teismas pasako savo nuomonę pačiai valstybinei telsei pagrindiniais klausimais. Aukščiausiojo teismo praktika yra privaloma ne vien civilėje ir baudžiamojoje srity, bet ir grynai valstybinėje. Maža to: anglų teisėjas sprendžia bylas, žinoma, sulig įstatymais, bet jis yra teisėjas ne tik fakto, bet drauge teisėjas ir paties įstatymo. Jis gali pripažinti įstatymą netinkamą konstitucijos dvasiai, jo netaikinti. Tokiais atsitikimais įstatymas yra iš naujo žiūrimas parlamente. Užtat teisėjo būklė Anglijoje yra labiausiai gerbiama.

Taigi, anglų teismas sprendžia visas privatiškų asmenų bylas ir tas bylas, kurios liečia valstybės interesus. Šita tvarka gyvuoja Anglijoje ir visose jai panašiose valstybėse. Teisės principų atžvilgiu ji turi būti pripažinta normaliausia proceso eilgoje. Valstybė yra lygiateisė šalis ir tiek. Ji nesinaudoja jokiais privilegijomis.

Administracinis teismas yra Prancūzijoje, Prūsijoje ir Austrijoje. Prancūzijoje žemiausias administracinis teismas yra »Prefektūros Taryba« (Conseil de préfecture), aukščiausią gi administracijos teismą sudaro valstybės Taryba (Conseil d'État).

Kilus ginčams dėl priklausomybės, bylą nagrinėja taip vadinamas »Tribunal des Conflits«. Ypatingos reikšmės administracijos bylose turi »Tribunal des Conflits« ir »Conseil d'Etat«. Šių teismų sprendimai skelbiami »Revue périodique de Jurisprudence« Dalozos ir kt. Valstybės Taryba dalinasi: 1) į administracijos bylų sekciją (La section du Contentieux) ir 2) į valstybės Tarybos susirinkimą (l'assemblée statuant au Contentieux).

Išeinant iš administratyvio šalies padalinimo, Prūsijoje yra trys administracijos teismo rūšys. Prūsai dalinasi bendruomenėmis (Gemeinde), valsčiais (Amtsbezirk), apskritimis (Kreis), apygardomis (Regierungsbezirk) ir provincijomis (Provinz).

Bendruomenė turi savo valdžios aparatą. Valsčiaus galva yra valsčiaus viršininkas- Amtsvorsteher. Ši vieta turi daugiau policinio pobūdžio. Administracijos teismų organai dalinami į 1) apskrities administracinius teismus (Kreisverwaltungsgerichte)—pats teismo darbas atliekamas apskrities valdyboje (Kreisausschuss); 2) apygardos adm. teismus (Bezirksverwaltungsgerichte), — teismas taip pat vadinasi »apygardos administracinis teismas«; 3) aukščiausias administracinis teismas (Oberverwaltungsgericht), vienas visai šaliai; jis priylgsta centralinių valdžios organų būklei. Šių teismų sprendimai yra vyriausybės skelbiami nuo 1878 m. Berlyne antrašte: Verwaltungsgesetzblatt für den Preussischen Staat».

Buvusioje Austrijos federalinėje valstybėje, susidėlančioje iš įvairių tautų, esant įvairiai telsei ir valdymui, buvo vienas aukščiausias administracinis teismas, bendras visiems. Jis vadinosi »Verwaltungsgerichtshof«.

Šiuo būdu administracinis teismas...

nepasižymi nei stilingumu, nei griežtu jų kompetencijų apibrėžimu.

Be to, administracinio teismo funkcijas dar atlieka įvairios ministerijos. Finansinėms byloms, pavyzdžiui, Prancūzijoje yra tam tikras „Cour des Comptes“.

Administracinių teismų sutvarkymo apžvalga rodo, kad jie neturi nei gilių istoriškų šaknų, nei patvarios organizacijos. Administracinė teismo idėja gimė Prancūzijoje, šioje administracinės teisės tėvynėje.

Dar 1831 m. garsus prancūzų teisės istorikas Toquil rašė vienam teisininkui: „Jūs žinote, kad pas mus administracinė ir civilinė teisė yra du atskiri pasauliai (deux mondes séparés). Jie du ne visada draugingai sugyvena ir vienas kito visai nepažįsta. Jų negalima laikyti nei draugais nei priešais...“

Administratyvinė teisė — Anglijoje nežinoma sąvoka — apima „taisyklių sumą, kurios nustato administracijos santykius su privačiais asmenimis“. Anglų teisininkas Daisi ją vadina „prancūzų teisės dalimi, kuri nustato: 1) visų valdininkų būklę, jų pareigas, 2) privačių asmenų civilines telses ir pareigas jų santykiuose su valdininkais, 3) būdus, kuriais yra gyvendinama tos teisės ir pareigos“.

Tuo būdu Prancūzijoje valstybė ir kiekvienas valdžios valdininkas turi, kaip tautos atstovai, visą sistemą atskirų teisių, privilegijų ir prerogatyvų, kurių neturi paprasti piliečiai. Šitas reiškinys dalinai išaiškinamas prancūzų proto savumais, dalinai didelė senovės Romos įtaka tuo metu, kada Prancūzija kūrė savo valstybę.

Jei tokią padėtį, abejingą esimą „bendrų žmonių teisių greta su ypatinga „valdininkų“ teise, pastebėjo Toquil 30-s. XIX šimt. metais, tai šiuo laiku ji virto dar blogesnė. Administracinė teisė dažnai būna tikras priešas bendrajai teisei.

Administracinio teismo užtartytojai paprastai remiasi šiais samprotavimais: 1) kad administracinis teismas yra visai kas tai nauja valstybės teisės moksle, kad tai esąs žingsnis priekin politiškame visuomenės gyvenime; 2) administracinis teismas esąs aktualus praktikos reikalas ir jis išlyginęs griežto valdžios padalinimo šiurkštumus; 3) administracinio teismo steigimas esąs patogumo klausimas, panašiai kaip steigimas kitų specialinių teismų.

Mes išnagrinėsime kiekvieną šių samprotavimų skyrium.

(Bus daugiau).

P. Šniukšta.

Lenkų karo organizacijos veikimas Lietuvoje.

(Kariuomenės Teismo P. O. W. bylos dokumentų daviniai)

P. Krašto Apsaugos Ministerio 1920-XII-28 4204 leidimų.

(Tąsa. Žiūr. Nr. 4).

IX.

Kauno apygardėlės vadas poručnikas Sekunda 1919 m. balandžio 12 dieną perdavė podporučnikui Kowalec (Juzwik) Kauno apygardėlės kasą sumoje 1912 mk. 50 f., į kurią, atsiskaitęs iš savo avanso, podporučnikas Kowalec (Juzwik) įnešė dar 375 mk. 60 f. Tuo būdu kasoje susidarė 2288 m. 10 f. Iš tų pinigų podporučnikas Kowalec (Juzwik) balandžio mėnesyje išdavė ob. Chrzastowskiui kelionei į Liepoją 550 m. (kvitas 1 Nr.), ob. S. kelionei 550 m., (kvitas 2 Nr.), ob. Zymorskiui kelionei 300 m. (kvitas 3 Nr.), ob. Niekraš kelionei 350 m. (kvitas 4 Nr.) ir ob. Kowalecui alga už gegužės mėn. 840, — viso 2240 m. Liko 48 m. 10 f.

Balandžio gale podporučnikas Kowalec prašė poručniko Beniowskio prisiusti pinigų, nes kitaip būsiąs priverstas skolintis, arba rinkti aukų. Pod. Kowalec pridūrė, kad rinkliavą galima būtų padaryti tarnaujančių Lietuvos armijoje lenkų karių organizacijos vardu.

1919 m. gegužės mėn. 11d. raporte 23 Nr. podporučnikas Kowalec pristatė poručnikui Beniowskiui mėnesinę kasos atskaitomybę, būtent: Nuo balandžio 12 d. iki gegužės mėn. 11 d. išleista raštinės reikmenims 40 markių ir antspaudai 70 m., — viso 110 m.; tuo būdu buvo išleisti likučiai nuo balandžio 12 dienos, sumoje 48 m. 10 f., ir be to dar iš savo kišenės 61 m. 90 f. Davęs tą atskaitomybę, podporučnikas Kowalec vėl prašė prisiusti organizacijai pinigų ir stačiai maldavo poručniką Beniowskį prisiusti jam pašalpos (ekvipunek), nes jis vaikščiojęs apdriskęs ir neturįs patalinės.

... 1919 m. gegužės 20 d. raportu 25 Nr. podporučnikas Kowalec pranešė poručnikui Beniowskiui, kad apygardėlės kasoje jau pasidarė 561 markė 90 fenigų deficito, bet poručnikas Beniowski pinigų vis nesiuntė, matyt bausdamas podporučniką Kowalecą (Juzwiką) už tai, kad be jo sutikimo buvo užėmęs Kauno apygardėlės slapto komendantūros vado vietą.

Kauno apygardėlei pinigai buvo labai reikalingi. Taip skrajojantis instruktorius Urbanovič (Balicki) 1919 m. birželio 10 d. iš Šiaulių prisiuntė Kauno apygardėlės komendantui raportą 2 Nr., pranešdamas, kad Šiaulių obvodo tarnautojams reikės išmokėti po 2000 markių kas mėnesį, esant šio momento apystovoms; be to jam, skrajojančiam instruktoriui, reikės išmokėti algų tuilems sandari bininkams ir organizavimo darbams 1000...

kas mėnesis, del to, kad sandarbininkams tenka skirti po 600 markių algus mėnesiui kaip tatai ir buvo leidęs apygardėlės komendantas.

Algą už pirmąją birželio pusę 2 sandarbininkam instruktorius Urbanovič (Balicki) visgi iš kokių tai resursų buvo išmokėjęs, pažymėdamas, jog tas išlaidas padaręs dalinai savo pinigais.

X.

Pakraščių gynimo vadovybės Kauno apygardėlės komendantas buvo įtraukęs savo organizacijos darban lenkų gimnastikos draugiją „Sokol“ kuri vėliau Kauno miesto ir apskrities komendanto įsakymu 4718 Nr. 1919 m. gegužės mėn. 18 d. buvo uždaryta. Tam komendanto įsakymui apskūsti apygardėlės komendantūroje buvo surašytas prašymo juodraštis, kuriame pažymėta, jog draugija „Sokol“ tapo uždaryta už mėginimą daryti karinio lavinimos pratimų. Toliau, greta bendrų nusiskundimų komendanto įsakymo neteisėtumu, tame prašyme, yra pa eikšta valdžiai tiek paniekos, kad jis urėjo būti grąžintas įteikėjams, tai yra draugijos „Sokol“ valdybai.

Anot to prašymo žodžių, valdžia galėjusi uždaryti draugiją „Sokol“ tik pirma pripažinus gimnastiką esančią kenksmingą lietuvių tautos politikai ir valstybės reikalams (!) Pasityčiojimo prasme rašytas prašymas, žinoma, negalėjo būti išklaustas.

Toje pat apygardėlės komendantūroje buvo nsurašytas 1919 m. gegužės m. 2 dienos projektas akto apie perdavimą draugijos „Sokol“ turto Kauno miesto valdybai. Ši aktą sudarant, draugijos „Sokol“ atstovų skaičiuje turėjo dalyvauti Jan Niekraš, kursai darbavosi slaptoje organizacijoje slapyvarde „Jan Jelski.“

Reiškia, pakraščių gynimo vadovybės Kauno apygardėlės komendantūra, įtraukusi savo organizacijos darban lenkų gimnastikos draugiją „Sokol“, ir savo tikslams surengusi toje draugijoje karinius pratimus, iššaukė šios draugijos uždarymą ir likvidavimą.

XI.

Pakraščių gynimo vadovybės Kauno apygardėlės komendantas kinkė dirbti savo tikslams ne tik atskirus asmenis, privačias draugijas, bet ir lenkų visuomenės organizacijas.

Lenkų komiteto Kaunijoje narys K. Radwillo-wicz 1919 m. sausio 23 d. padavė tam komitetui pareiškimą, kuriame, apgailestaudamas to komiteto neveiklumą, reikalavo 1) šaukti komiteto posėdį užmegzti santykių tarp gyventojų lenkų ir komiteto, leidžiant atsišaukimų ir 2) išklausti referatų deleguotų Vilniaus suvažiaviman komiteto narių.

Ką padarė lenkų komitetas del savo nario K. Radwillo-wicz'o pareiškimo — nėra žinoma, bet i lenkų komitetą iš pusės slaptos lenkų organizacijos spaudimas buvo daromas ir toliau, delto, kad tos organizacijos raštų tarpe yra lenkų ko-

miteto Kaunijoje rezoliucijos projektas, kuriame apibūdinančiu tą organizaciją tonu, yra suprojektuota tokia rezoliucija: „Turint omenyje, a) kad Kauno valdžios šovinistinės politikos dėka lenkų gyvavimas Kaune, būtent: politinis, kultūrinis ir ekonominis, yra visai apmiręs—(Sokol uždarytas, „Lutnia“ persekiojama, „Ziemia Kowieńska“ primena „tabula rasa“, „T-wo Oświatowe“ visai apsnūdusi, delko lenkų mokyklos būklė yra tokia apgailėtina, „Stronnictwo Robotnicze“ didesnio gyvumo nerodo, o apie kitų sluoksnių gyvavimą bendrai nieko negirdėti) — b) kad autoritetingo ir koncentruojančio lenkų mintį organo nesant, lenkų visuomenė neturi galimumo energingai reaguoti i krintančius ant jos nuolatinis smūgius, lenkų komitetas Kaunijoje nutaria:

1) reikšmingos istorinės valandos akyvaizdoje reikalauti, kad visi Lietuvos lenkų sluoksniai ir draugijos pasiduotų savo veikime lenkų komitetui Kaune ir prisijustų i jį savo atstovų

2) šauktis i visą visuomenę ir jos susibūrimus, kad, dėliai didelės atsakomybės prieš istoriją, ji parodytų tomis sunkiomis valandomis savo darbe ir atsispyrime kuo didžiausios energijos ir

3) pavesti prezidiumui, kad jis neatidėliojant darytų žygių lenkų komitetą Kaunijoje kuogreičiausia legalizuoti“.

XII

Pakraščių gynimo vadovybės Kauno apygardėlės komendantūroje buvo pagamintas Koalicijos (Entente'os) delegacijai memorialas, kurio pat lenkų komitetas Kaune negalėjo jai įteikti. To memorialo yra trijų redakcijų juodraščiai. Jų tiek daug delto, kad jis buvo taisomas, perdirbinėjamas. Tas visas darbas atliktas komendantūroje. Pats lenkų komitetas Kaune čia tik buvo dangčiu, po kuriuo dirbo lenkų kariuomenės karininkas podporučnikas Raimundas Kowalec, kuris gyrėsi tą memorialą ir įteikęs Koalicijos delegacijai Kaune.

Nors memorialas ir labai įtikinanchiai buvo sve-timšaliams surašytas, tačiau pasisekimo neturėjo: Kaunas su savo plotais iki Dubysos Lenkljai nebuvo prijungtas, ir Kaunijos lenkų Komitetas taip pat nebuvo pakviestas bendradarbiauti su Koalicijos delegacija. Matyt, Koalicijos misija, nepasitikėdama peoviakų išvadžiojimais, pati juos patikrino ir įsitikino jų dirbtinumo.

Štai tas memorialas, jo trečioje, ištaisytoje redakcijoje.

Kaunijos Tautų Santykiavimo Klausimu

MEMORIALAS.

Viešpataujant rusams, Kaunas išrodė rusų miestas; jiems išėjus atgavo savo seną lenkų miesto išvaizdą. Bolševikams užėmus Vilnių ir lietuvių įstaigoms persikėlus i Kauną, pastarasai išorine išvaizda virto lietuvių miestu.

Tikrą Kauno gyventojų tautybę išrodė 1918 m. gruodžio mėnesio i miesto tarybą rinkimai, kuomet buvo išrinkta 42% lenkų, 31% žydų, 17%

lietuvių, $8\frac{1}{2}\%$ vokiečių, $11\frac{1}{2}\%$ rusų. Reiškia, lenkų ir letuvių santykis Kaune yra lygus 72 ir 28, kuriuos skaičius patvirtina ir pradinių mokyklų moksleivių skaičiai, būteni: 1311 lenkų ir 300 lietuvių, kas nuošimčiais lygu 82% ir 18% lietuvių.

Kauno, dalinai Ukmergės ir Ežerėnų apskritys turi 75% gyventojų lenkų. Tą tvirtina kompetentingi asmenys ir statistikos skaičiai. Rusų 1897 m. statistikos duomenimis Kaunijoje rasta 200.000 lenkų. Dabartiniu laiku sekančiose Kaunijos parapijose lenkų yra virš 25% :

Parapijos pavadinim.	Gyvent. skaičius	lenkų (nuošimčiais)
Kauno	28,000	75
Rumšiškės	4600	25
Karmėlavos	3750	80
Kedainių	4015	65
Josvainių	7681	60
Kedainių miesto	1900	90
Panevėžio	2000	50
Žeimių	5500	75
Skarulių	6766	95
Jonavos ir Kulvos	2695	85
Vendžio galos	4000	95
Lapių	3050	90
Babų ir Moniškančių	3371	70—50
Labanovo	1925	80
Dotnuvos	5000	80
Krakių ir Pajėslių	8439	40
Pacūnėlių	2000	90
Vadoktų	3000	95
Krakėnavos	5500	40
Surviliškės	4567	25
Opitolokių, Šėtos	18,856	60
Sesikių ir Dzievaltovo }		
Pabaiskių, Upniškių ir Veprių	6000	50
Ukmergės	5670	50
Bukancų	1760	60
Ponaterų	3075	50
Raudondvario	4132	40
Vilkijos ir Seredžiaus	9934	35
Ežerėnų	6600	90
Drysviatų	16851	95
Braslavos, Belmonto, Opsos	15939	95
Plusų, Vidžių	7600	95
Zaverz	8106	95
Smalvos	2730	95
Ilukštos, Elernos, Laukiesos	21000	85
Eirio galos	4000	25
Čekiškės	4460	35

Taigi skaičius parapijų, kuriose gyvena daugiau 25% lenkų, yra labai žymus. Be to 1905 metais lenkai Kaunijoje valde 891,724 dešimtines žemės, tai yra $\frac{2}{3}$ viso jos ploto. Kad ir lenkų daugumai esant nurodytose vietose, vistiek lietuvių valdžia yra lenkų gyventojams visai priešingai nusistačiusi. Štai tam įrodymai:

1. Ministeriai Kaune visi lietuviai šovinistai, ministerijose viešpatauja lietuvių kalba, ir i lenkų kalba paduotus prašymus atsakoma lietuvių kalba.

2. Kauno mieste meldavimo lapeliai vartojami lietuvių kalba.

3. Kauno apskrities viršininku paskirtas žinomas lietuvis šovinistas D-ras Šliupas. Policijos tarnautojai vis lietuviai, žydai, pagaliau rusai, ir lenkų nėra nė vieno.

4. Valdininkai tarnyboje nekalba lenkiškai, bet rusiškai, gi netarnyboje kalba lenkiškai.

Vidaus Reikalų Ministeris Vileišis išleido ap-llnkraštį 7 №, kuriame, laikydamasis senų rusų pažiūrų, prikalšioja mums, kad „mes užmiršome savo tėvų lietuvių kalbą...“ ir nustato bausmę, įvesdamas atskirą mokesnį už išvertimą prašymų iš lenkų i lietuvių kalbą.

Lietuvių valdžia persekioja parapijų komitetus, kurie susideda iš lenkų. Vendžio galos komitetui prašant rašyti jam raštus lenkų kalba, valdžia pataria išsimokyti lietuvių kalbos.

Kauno miesto komendantas Mikuckis 1919 m. kovo 3 d. įsakė iškabas pirmoje vietoje rašyti lietuvių kalba. Kauno Komendantūros privalomi įsakymai leidžiami tik lietuvių, vokiečių ir rusų kalba, nors pastarųjų čia yra tik 1 — $\frac{1}{10}\%$.

Marljampolės apskrities viršininkas privalomais įsakymais grąso bausmėmis ir turtų konfiskavimu toms šeimoms, kurių jaunuomenė stojo tarnauti lenkų kariuomenėn.

Valdžios darbuotėje yra net komizmo, būtent: lenkų dramos draugijai „Lutnia“ Kaune įsakyta nukabinti nuo sienos lenkų arelį, lenkų gimnastikos draugijai „Sokol“ liepta pašalinti lenkų tautinių spalvų dekoraciją. Prieš lenkus valdžiai padeda lietuvių dvasiškių, skirdama i lenkų apgyventas parapijas kunigus lietuvių. Grynai lenkų Sv. Trejybės, bažnyčios parapičius, atvykusius prašyti paskyrimo kunigo lenko, vyskupas išvaikė pakviesto lietuvių gusarų eskadrono pagalba.

Del išdėstyto ir galvodami 1) kad vokiečių okupacijos laikais lenkai priešinosi vokiečiams, o lietuviai šovinistai inteligentai ir dvasiškių drauge su vokiečiais engė lenkus, uždarinėjo jų mokyklas ir klastavo tautinių sąrašų statistiką, nes žinojo kad vokiečių įtaka Lietuvoje visumet turės sprendžiamos reikšmės ir 2) kad tik vokiečių politikos pastangų dėka įsikūrė Nepriklausoma Lietuva, Kaunijos lenkai prašo Koalicijos prijungti prie Lenkijos lenkų miestą Kauną ir jo plotus iki Dubysos upės, kurioje teritorijoje gyvena daugumoje lenkai. Nustatymui sienos iš šiaurės pusės turi būti padaryti nauji tautiniai gyventojų sąrašai. Be to pačių lietuvių tarpe turi būti padarytas plebiscitas išrišti Lietuvos su Lenkija unijos klausimą, delto, kad Lietuvos liaudis, iš lenkų pusės jokių skriaudų neturėjusi, visai neturi priešingo lenkams nusistatymo, kuris yra jai primestas ir išugdytas rusų ir vokiečių okupantų politikos dėka ir jų nepasisiekimu palaikomas tik lietuvių inteligentų ir kunigų saujoje, kuri, turėdama savo rankose valdžią, tą politiką palaiko.

Lenkų komitetas Kaune, kaip Kaunijos atstovas, tiki, kad Koalicija, siųsdama savo delegaciją i Lietuvą, turėjo tikslo padaryti toje šalyje tei-

singumą ir suteikti visoms joje gyvenančioms tautoms geriausių sąlygų, politinio, kultūrinio ir ekonominio gyvenimo tarpimo, kad ateityje išvengus karų kilimo.

Būdamas pasiryžęs toje srityje su delegacija bendradarbiauti, komitetas prisiunčia jai šį memorandumą.

Lenkų komisijos vardu lenkų komitetas Kaune.

XIII.

Slaptoje Kauno apygardėlės komendantūroje buvo paruoštas Kaunijos lenkų komiteto vardu adresas Šiaurės Amerikos Suvienytųjų Valstybių politinės ir militarinės misijos šefui, tokio turinio:

Lenkų komitetas, laikydamas save Kaunijos lenkų politinės minties vieninteliu reiškėju, nes į jį įeina 18 įvairių politinių partijų atstovų, išrinktų tam tikrame Kaunijos lenkų suvažiavime, ir turėdamos galvoje, 1) kad lietuvių valdžią sudarė Lietuvos Taryba, kurią sutvėrė vokiečiai, 2) kad visą laiką ji papildoma senosios pakraipos nariais, 3) kad Taryba reikalauja lietuvių Tautai išimtinai privilegijuotos padėties, sulyginant su kitomis tautomis, 4) kad Taryba visumet buvo ir dabar yra priešinga Lenkams ir 5) kad lenkai niekumet negali susitalkyti su dabartine Taryba ir valdžia, nutarė: reikalauti 1) kad Vilniuje būtų sudaryta laikinoji valdžia iš 3 lenkų, 3 lietuvių, 3 baltgudžių ir 1 žydų atstovų, 2) kad ta valdžia paskelbtų esanti nepriklausoma, 3) kad Vilniuje būtų sušauktas Seimas, išrinktas visuotiniu, lygiu, slaptu, tiesiu ir proporcingu balsavimu ir 4) kad tas seimas teisėtai paskelbtų Lietuvos Valstybės įsikūrimą.

Bet ir tam įvykus, jei lenkų tarpe kiltų pavojus nustoti savo tautybės, tai komitetas vistiek griežtai pareikalaus prijungti Kauną Lenkijai, dėl sekančių priežasčių: Kaunas yra nemažiau sulenkintas už Vilnių. Lenkai Lietuvoje ne svečiai, bet nuo Žalgirio laiku nuolatiniai jos gyventojai. Lietuva davė Lenkų dvasios didvyrius Mickevičių ir Pilsudskį. Lietuviai, sudarydami visoje istorijoje Lietuvoje tik trečdalį gyventojų skaičiaus, neturi teisės viešpatauti joje visoms kitoms tautoms. Prie to adreso buvo pridėti priedai: apie politinį lenkų stovį Kaunijoje, apie bažnytinį klausimą ir kiti. Adreso juodraštis yra patvirtintas lenkų komiteto pirmininko Igno Sokolowskio parašu.

J. Basevičius.

Pasienio policijos tarnyba.

C. Sulaikant neteisėtai einančius per sieną.

Auklėjant pasienio policininką, reikalinga kreipti ypatingą dėmesį į vartojimą ginklo, sugebumą ir vikrumą, sulaikant kontrabandą ir asmenis. Dažniausiai stoka tinkle policininko

parengimo būna priežastis daugybės įvairių nesusipratimų prie sulaikymo. Policininkas, sulaikydamas kontrabandininkus, ar šiaip asmenis, nelegaliai per sieną einančius, labai dažnai gali sutikti iš jų pusės ginkluotą pasipriešinimą, pakliūti mirties pavojun, o kitą kartą sužeisti visai nekaltus ir nesipriešinančius žmones. Tad čia ir glūdi svarbiausia auklėjimo dalis. Pats geriausias ir sąžiningiausias sienos saugojimas bus nepilnas, jei policininkas neturės drąsos ir sumanumo pirmas užpulti kontrabandininkus, ar kitus einančius per sieną asmenis, o, mažiausias anų pasipriešinimas (ypačiai nakties metu) duos jiems progos atlikti savo užmanymus.

Dažniausiai sulaikyti tenka nakties metu, kada nėra galimumo pastebėti ar sulaikomieji yra pasirengę kautis ar ne.

Policininkas visais sulaikymo atvejais privalo ne arčiau 25 mtr. netikėtu savo pasirodymu ir energingu garsiu įsakymu: „Stok! Rankas aukšty!“ — sulaikyti asmenis, sykiu užtaisydamas savo šautuvą šauti. Jei sulaikomasai sustojo ir nepildė antrojo įsakymo, — nekelia rankų (gal svetimšalis nesupranta) — ūmai pakartoti įsakymą savo kalba ir tos valstybės kalba, kurios teritorija prieina prie sienos. Nepildymas antro įsakymo ir įtartini sulaikytojo judėjimai (rankomis) policininkui duoda teisės šauti.

Įsakymą išpildęs — iškėlęs rankas aukštyn privalo būti apsuktas pečiais į sargybinį. Jei nėra galimumo iššaukti pagalbos, o sulaikytąjį yra pavojinga varyti sargybon neiškračius, policininkas vienas daro kratą. Bet prieš kratą daryti, sulaikytam įsako gult (kaip stovi) pirmyn krūtine ant žemės, paliekant rankas ištiestas priešaky galvos. Tuomet policininkas, turėdamas ant šautuvo durtuvą, šautuvą paima taip, kad jis diržu kabotų ant dešinio peties, o pats šautuvas tūta ir durtuvu būtų užtiestas kratomajam į strėnas ir stipriai laikomas dešine ranka už apdangos. Kaire ranka paleškoma ginklo rankovėse ir rūbuose. Šiuo būdu kratą darant yra labai gera naudotis revolveriais. Jei durtuvo prie šautuvo nėra, tai šautuvas yra laikomas tokioj pat padėty parengtas šauti, dešine ranka atsargiai laikant už buožės kablelio, kad, reikalui ištikus, būtų galima iššauti.

Sulaikius kels asmenis, kratą vienas negal, daryti, bet visus sustatęs viršminėtu būdu, šaukia pagalbos šūviu ar švilpuku ir atyžiai daboja, kad sulaikytieji stovėtų, kaip įsakyta. Nakties metu nepatartina kels asmenis varyti vienam policininkui jų neiškerčius. Tačiau, jei kito išėjimo nebūtų, reikia varyti visus iškeltomis rankomis priešaky savęs. Jei yra sulaikomi keli asmenys su kontrabanda, policininkas jų nekratęs nevaro, bet iššaukęs laukia pagalbos. Vartodamas ginklą sulaikant, policininkas privalo atminti pasienio policijos instrukcijų 110 — 115 §§.

Sie sulaikymo ir kratos būdai, Didžiojo karo metu kai kur vokiečių buvo vartojami, taip pat dabar yra praktikuojami lenkų pasienio policijos. Panašūs priemonės ir policininkui privalo bū

daugiau praktikos keliu atliekami ir čia ypačiai didelio dėmesio reikia kreipti įkūnijimui savarankiškumo ir savos iniciatyvos.

Kiekvienas pasienio policijos tarnautojas privalo būti taip tarnybai parengtas, kad savo veikimo srity individualiai mokėtų parodyti visą sumanumą, gabumus ir energiją; tų įpatumų tobulinimui privalo būti dedamos visos jo aukštesniųjų viršininkų pastangos. Jam dažniausia tenka veikti be anksčiau nustatyto plano ir numatytų veikimo aplinkybių, todėl *drąsumas, sumanumas ir greittas orientavimasis* yra jam nepamainomi faktoriai.

Drąsumas yra ypatybė, priešinga baimei; didžiumai žmonių jo trūksta, o baimės yra pertekliaus. Kad pasiekti didesnio drąsumo laipsnio, tenka daugiau kovoti su baime.

Baimės instinktas, be abejo, glūdi kiekviename žmoguje, tik vienam jį pavyksta pilnai ar dalinai nugalėti, kiti gi palieka jo įtakoj, tai priklauso nuo žmogaus kultūringumo ir pareigų jausmo išauklėjimo. Daugiau žinotini baimės faktoriai, tarp daugybės kitų, gali būti nervų sistemos nesveikumas, apsiareiškias žmogaus jautrumo padidėjimu, padidinę žmogaus linkimą į baimės emociją. Kada netikėtas menkiausias (ypač nakties metu esant vienam), nors medžio šakos lūžimas, ar vėjo ūmai sujudintas krūmokšlis gali sukelti jo baimei aukščiausio laipsnio, o kartu paralyzuoti bei nuslopinti žmogaus sumanumą, kas, išsigandus, veik kiekvienam atsitinka.

Balmingumo bei nervų sistemos nesveikumo priežastys dažnai yra nesveikas psichinis gyvenimas tikėjimas į įvairius vaidinimus, baisaus turinio nuotykių, pasakas... galop, mažas pasitikėjimas savimi. Šalinant tas baimę ugdančias priežastis, daugiau užsiimant sportu bei gimnastika, kuri sąryšy su žmogaus raumenų darbu sudaro savimi pasitikėjimo jausmo, sukelia energijos, kuri prisideda prie baimės jausmo slopinimo. Greito orientavimosi ir sumanumo stoka gali būti kaip įgimta ypatybė, bet dažnai gali būti pašalinta žmogų nuosekliai, sistematiškai tam tikslui lavinant. Kaimo jaunuolis, nuo mažens išaukęs prie žemės ūkio darbų, kur nebuvo gyvo reikalo ir progos tobulinti sumanumo ypatingus gabumus, ūmai surasti vleną, ar kitą veikimo planą, įprato ir paveldėjo nuo vyresniųjų lėtai apmąstyti, kalbėti, eiti, dirbti ir todėl, pastojęs pasienio policijon, kur kartais reikalingas ypač staigus sprendimas ir veikimas, nespėja reikalingu momentu jį atlikti, išsigąsta, palieka be savarankiškumo ir negali tinkamai savo užduotį atlikti. Tarnaudamas kariuomenėje, buvo verčiamas daugiau kitų įsakymus vykdyti, kuriuos jo sąmonė daugiau automatiškai ne sąmoningai ėmė. Čia nebuvo reikalinga tiek daug individualaus savarankumo, kiek pasienio tarnyboje.

Daugiau savarankumo ir gabumų reiškiasi pasienio tarnyboje pas tuos, kuriems teko kariuomenėje tam tikras viršininkų funkcijas atlikinėti, būtent: pas puskarininkus.

Bendrai, tenka išsitariti, kad rengiant pasienio tarnybai žmonių, netenka visiškai vadovautis karo pedagoginėmis taisyklėmis, o reikalinga jos išdirbti specialiai pasienio policijos uždaviniams ir dvasiai.

D. Drausmės ir auklėjimo bruožai.

Pasienio policija, nors organizuota laisvo samdymo principu, bet jos uždaviniai reikalauja organizacijoje geležinės drausmės ir klusnumo, kuris tėra pasiekiamas tam tikra hierarchija ir padalinimu į dalis. Hierarchija nustato jos santykius ir duoda veikimo sritį. padalinimas į dalis palengvina veikimą ir apskritai jos valdymą. Drausmė, kaip tokia, tam tikromis prievartos priemonėmis suvaldo individualinius instinktus, kurie gyvena kiekviename žmoguje, bet nevienodai. Pasienio tarnybos esmė reikalauja, kad ji veiktų neišeinant iš tam tikrų rėmų, o žmonės nėra taip jau labai palinkę niekieno neverčiami, pav., budėti šaltyje sningant, lietuje, dieną, naktį ir net, kitą kart, tikėdamiesi sutikti pasipriešinimo, ar mirties šmėklą. Todėl, greta kitų prievartos priemonių, yra vartojamos drausmės pabaudos, nuo kurių negalime atsisakyti nors ir senovės padaru laikydami.

Kalbant apie paskirstymą į dalis, tenka pradėti nuo rajono, kaip daugiau techninės reikšmės turinčio pasienio tarnyboje.

3-4 sargybos sudaro rajoną. Rajonas yra organizacinis ir administracinis vienetas, kuriuo vadovauja rajono viršininkas. Jis grupuoja sargybas, kontroliuoja sienos sekimą, kontrabandos gaudymą, seka vykdymą sargybų pareigų, organizuoja rajono gilumoj slaptą kontrabandos, įtariamų asmenų bei vietos gyventojų sekimą, rūpinasi palaikymu drausmės pavaldinių tarpe, juos parengia ir tobulina pasienio tarnybai. Jis teikia žinių pavaldiniams apie ginklo vartojimą, mokėjimą juo naudotis, jo užlaikymą, apie kratas, areštus, reikalingiausių žinių iš teisės mokslo, topografijos, santykių su kitomis įstaigomis ir gyventojais, rūpinasi pavaldinių bendru išlavimu, organizuoja bendro lavinimosi pamokas, sportą ir, bendrai, stengiasi parengti policininką dvasiniai ir fiziniai tarnybos uždaviniams, skiepija jam savistovumo ir sumanumo dvasią. Kad tarnyba būtų atitinkamai pastatyta, jis rūpinasi pavaldinį taip patraukti, kad tas visumet sąžiningai pildytu savo tarnybos pareigas. Nuo rajono viršininko ypatybių priklauso sargybų viršininkų ir sargybinių ypatybės.

Sargyba susideda iš 5 — 10 žmonių ir yra vykdomasis vienetas, kuriuo vadovauja sargybos viršininkas ir vykdo visus rajono viršininko įsakymus bei instrukcijas. Jis yra betarpis savo sargybos žmonių viršininkas ir palaiko drausmę sargybos žmonių tarpe. Gyvendamas drauge su jais, jis rūpinasi kiekvieną savo pavaldinį tiek pažinti, kad visumet galėtų nujausti kaip pavaldinys elgiasi ir elna tarnybą jam nematant; jis privalo žinoti pavaldinį tarnybos gabumus, nuo kurio

laiko tarnauja, iš kur kilęs, kokia jo šelmos ir medžiaginė būklė.

Vidaus gyvenime jis moko žmones švarumo, laikyti tvarkoj ir švaroj ginklus, šovinius ir kitą valdišką turtą, praneša rajono viršininkui apie kiekvieno šovinio išaikvojimą; jis rūpinasi, kad sargybos butas būtų visados švarus ir oras grynas, kad laisvą nuo tarnybos laiką pavaldiniai sunaudotų skaitymui knygų, laikraščių, mokymuisi rašyti, sportui ir t. t. Išvykstant pavaldiniui liginėn, komandiruotėn, atostogų, ar visai iš rajono, priima nuo jo visus valdiškus daiktus. Apie visokius tarnybos reikalus; apie susirgusį pavaldinį, nusikaltimus, pabaudas, ginklų ar kitų valdiškų daiktų blogą laikymą ar pražudymą praneša tuojau rajono viršininkui. Jis su laisvesniais nuo tarnybos žmonėmis veda pamokas ir lavina sienos saugojimo tarnybą. Veda tarnybos eilės sąrašus, siunčia žmones sienos sargybon, į slapukus, tikrina jų tarnybos ėjimą, o reikale ir pats dalyvauja kontrabandos ir asmens sekime ir sulaikyme. Jis renka žinias apie kontrabandos ėjimą, apie pasirodžiusius apylinkėje nežinomus asmenis, vietos gyventojus ir, ką nors naują sužinojęs, tuojau praneša rajono viršininkui. Sargybos viršininkas privalo būti visais atžvilgiais pavyzdingas, drausmingas ir lygiai visiems teisingas viršininkas.

1.

Kiekvienas viršininkas turįs savo globoje tam tikrą jaunesniųjų viršininkų ir pavaldinių skaičių, privalo turėti juose ir morališko autoriteto, kuris yra viršininkui būtinas drausmės palaikymo principas.

Smulkiai nenagrinėjant to principo išlaikymo privalumų, tenka priminti, kad viršininkas kaip tarnyboje, taip netarnyboje privalo būti geriausias pavyzdys savo pavaldiniams; jo duodami įsakymai, ar patarimai neprivalo prieštarauti jo asmens elgesiui, bet turi būti gerai apmąstyti ir netaisyti; tai duos galimumo jo autoritetą laikyti atitinkamoj lygsvaroj. Viršininkas turi kreipti didelio dėmesio į savo tarnybinį ir bendrąjį intelektualų išsilavinimą, jo tobulinimą.

Čia tenka turēt galvoj greta aukštesniųjų viršininkų ir sargybų viršininkus, kurie savo išsilavinimu ir gabumais privalo būti pavyzdžiu sargybiniams. Bet deja, jų tarnybos kategorija nesiskiria nuo sargybinių kategorijos; tai neduoda galimumo jų užimamąją vietą pastatyti aukščiau jų pavaldinių, o kartu surasti ir parinkti atitinkamų žmonių su reikalingu išsilavinimu ir autoritetu. Kariuomenės organizacijos hierarchijoj mes matome visą eilę kareivių viršininkų su duotomis jiems progresyvėmis teisėmis, tam tikru laipsniu ir skirtingu atlyginimu, kuris tarnauja kaip moralinis faktorius geriau drausmę palaikyti ir sėkmingiau veikti. Todel ir pasienio policijos sargybos viršininko vieta turētu būti vyresniojo policininko laipsnio ir kategorijos, nes aišios skirtumas mėnesiui 20 litų nesudėtų valstybei di-

delių išlaidų, o atneštų keleriopai didesnės naujos pavaldinių auklėjimui ir drausmės palaikymui.

Tiktai tas viršininkas gali reikalauti iš pavaldinio sąžiningai eiti tarnybą, kuris pats dirba sąžiningai. Jis privalo daugiau už pavaldinius viską žinoti ir geriau atlikti; jo pareiga yra ne tik žinoti ir mokėti pačiam, bet ir mokėti perduoti savo žinias ir prityrimą kitiems; jis neprivalo pavesti pavaldiniui darbo, pasiųsti tarnybon, kol neištirs, kad valdomasis suprato ir įsidėjo galvon visa, kas jam įsakyta; jo priedermė yra reikalauti, kad pavaldiniai žinotų ir pildytų visa taip, kaip jis pats daro ir pildo.

Viršininko duotas įsakymas visumet privalo būti išpildytas, todėl pirm įsakyti privalo būti gerai apmąstyta. Neišpildomas įsakymas negali būti duodamas, o išpildomas turi būti būtinai išpildytas. Už kiekvieną įsakymo neišpildymą pavaldinys turi būti nubaustas.

Vienas iš svarbesnių viršininko privalumų — mokėti priversti pavaldinius daryti tai, kas viršininkui rodosi reikalinga, vadinasi, turėti pavaldiniams įtakos. Įtakos viršininkas gali tik tuomet turėti, kada jis sugebės taip paveikti į savo valdomuosius, kad jie jį pripažintų daugiau žinančiu, daugiau mokačiu, ir suprantančiu. Viršininkas taip pat neturi niekuomet kalbėt vien tuščių žodžių, neišpildomų pažadėjimų, tuščių grąšinimų. Girtuoklis, riaušininkas, kyšių ėmėjas niekad nesulauks pavaldinių pagarbos bei neturės įtakos. Todel viršininkas turi gerai atminti, jog menkiausias jo netaktiškas žingsnis pavaldinių akyvaizdoj žemins jo pelnytą pasitikėjimą ir autoritetą.

Kartu viršininkas privalo žiūrėti, kad pavaldinys visumet dabotų savo išviršinės išvaizdos savo budrumu, drausmingumu ir tvarkingu apsirėdymu, kad jame matytųsi pasitikėjimo ir pasitenkinimo jausmo. Pasienio policijoj negali būti kenčiamas toks žmogus, kuris blogai veikia į draugus, juos demoralizuoja ar kursto. Jokios viršininko pareigos tokiam negali būti leistos.

Daug kenkia pasienio policijos tarnybai tarnautojų kilnojimas iš vienos vietos kiton, kur atvykę nauji viršininkai ar pavaldiniai, nepažindami tarnybos reikalavimų dvasios, pavaldinių ar draugų būdo, vietos gyventojų palinkimų, tampa lyg užrištomis akimis, be iniciatyvos ir pradeda tarnybos darbo mokytis iš pat pradžių, ypač kol dar neturime pilnų, tobulų statutų bei vadovėlių. Todel naujai atvykęs viršininkas stengiasi iš naujo pertvarkyti sau priprasta tvarką; tai prieštarauja seniau gyvenančių tvarkai ir įsitikinimams ir viskas eina kai kuri laiką tarnybos nenaudai, irsta drausmė ir pasitikėjimas. Perkėlimų priežastimi dažniausia būna įvairūs prasizengimai, įtarimai blogai ar neteisingai pareigas einant. Bet, norint iširti, tai gali padaryti, tiriant tam tikrais būdais, o prasizengiamą darbą darantį susekus nėra reikalo kelti pav., kitam rajonui, baran. Čia tiesiog reikia patraukti kaltininką teisman. Blogų palinkimų žmogus nepasitaisys kitur nukeltas ir neiškęs savo palinkimams laisvės nedavęs.

Žmogų pažinus, galima vietoje suvaržyti jo palinkimus, daugiau jį sekti ir net įtikinti ir nuo jų kiek atpratinti.

II.

Greta nors paviršutinal išskeltų drausmės ir auklėjimo principų, tenka kiek atsižvelgti ir į fizinį žmonių auklėjimą. Mes dažnai statome reikalavimus turėti policijoje tvirtą, fiziniai išlavintą policininką, kuris galėtų pakelti visus tarnybos sunkumus, bet užmirštame kad tokių policininkų turėsime tik fiziniai juos auklėdami parinkta lavinimo sistema. Gal niekam neteks ginčyti, kad pasienio tarnybai fizinis lavinimas yra nereikalingas, kuris grūdina žmogaus kūną ir sielą ir parengia jį nejučiomis pernešti sutinkamus, tarnyboje sunkumus.

Fizinio lavinimosi sistemos parinkimą ir programą privalėtų pagaminti tam tikri žinovai, atsižvelgiant į pasienio policininko tarnybą ir susigrupavimą. Be abejo negalės būti pritaikintas futbolo žaidimas ar kiti sporto bei gimnastikos pratimai reikalaujant didesnio žmonių skaičiaus. Čia geriau tinka individualesnį lavinimosi būdai, nereikalaujant ypatingų įrankių ir daug laiko, bet daugiau skatinant ir harmoningai lavina.

Be gerų fizinio lavinimosi ypatybių, gimnastika bus gera ir sveika priemonė sunaudoti laisvas netarnybos valandas, policininkų nuobodžiai praleidžiamas.

Negalima taip pat nutylėti pasienio policijos švietimo bei bendro lavinimo, apie kurio reikalingumą ir organizavimą buvo anksčiau rašytą (žiūr. „Policijos“ 5 №. Del pasienio policijos gyvenimo). Kaip fizinis lavinimas, taip ir švietimas tik padės pasienio policijai sekti progresuojančio pasaulio pėdomis.

Baigdamas šiuos trumpus kai kurių pasienio tarnybos minčių žiupsnelius, turiu čia pabrėžti, kaip ir pradžioj straipsnio minėjau, kad šiam straipsny nurodyti būdai iš kai kurių sienos apsaugos klausimų, daugiau taikytini sausumos apsaugos pėsčiai policijai, praktikuojami demarkacijos linijų saugojant, kur yra kiek skirtingos saugojimo apytovos nuo kitų sienų saugojimo. Todel ir pats straipsnis gal bus reikalingas kritikos, bet neturėjau čia ši kart tikslo išsemti dalyką aptarti. Paliečiau tik kai kuriuos klausimus turėdamas tikslo bent kiek šiais klausimais sudominti pasienio policijos bendradarbius.

Mūsų pasienio policijos skystas skaičius negali naudotis tais apsaugos būdais, kur kartu įeina sąstatan pėsčioji ir raitoji policija arba jai pagalbon užpakaly sienos slapčiai seka nuolatiniams tam tikslui skirti tarnautojai (Vokietija), užsismaskavę vietos gyventojų, ar kontrabandistų vardu, rūbais ir, kur vienam kilometrui sienos tenka viso apie 5 žmonės, pas mus gi 1 kil. vidutiniškai 2 žmonės, iš kurių reikia sudaryti tarnybos ir patiesio pamainos, todel ir tenka ieškoti naujų išėjimų, pritaikomų mūsų pasienio policijos žmonių skaičiui.

Ig. U.

Teisėtumo garantija.

Jaunos valstybės gyvenimo įvairiose srityse reiškiasi daug pripuolamumo, daug improvizacijos. Trūksta įstatymų, kurie aprėptų naujo gyvenimo reiškinius. Senieji (rusų) įstatymai, vieni visai atpuola, kiti keistini, gi naujieji šsidirba išlėto. Taip yra kitose srityse, taip yra ir administracinio veikimo srity, kur reiškiasi siantykia-vimas valdžios su valdomaisiais Šio santykiavimo sritis ir bus paliesta.

Įstatymais ir jais paremtais valdžios įsakymais reikia mokėti vadovautis, reikia mokėti juos vykdyti. Neįvykdytas, arba blogai įvykdytas įstatymas, yra vien žodžių rinkyns. Dviejose valstybėse gali veikti vienodi įstatymai, bet valstybinis ir pilietinis gyvenimas jose gali būti labai skirtingas. Kiek svarbu turėti tinkamus įstatymus, tiek pat svarbu turėti tų įstatymų gerus vykdytojus. Nėra reikalo įrodinėti, kad įstatymų bei valdžios įsakymų vykdymas yra labai netobulas. Įstatymų vykdymas reikalauja talppat mokslo ir, gal, dar daugiau prityrimo.

Administracijos tarnautojai daugelį gyvenimo apsiereiškimų turi vertinti savo nuožiūra. Tarnautojų sąstatas jaunas prityrimo atžvilgiu, daugelis rusų įstatymų neprieinami, nes jų nėra knygų rinkoj. Tokios sąlygos tarnautojų veikimui duoda ypatingos liuosybės. Įvairiose vietose, to paties reiškinio vertinimas yra labai skirtingas, priklausomai tarnautojo išsilavinimo, gabumų, arba ir pašalinės įtakos. Įvairiose vietose įstatymais vadovaujamosi nevienodai. Maža nužiūrėti linkmę įstatymų normomis. Sprendžiamos reikšmės turi jų įgyvendinimas, jų skleidimas pačion gyvenimo gilumon. Valstybinio gyvenimo linijos turi būti patvarios; jos sudaro kaip ir griaučius valstybės kūnui. Šiandien mes dar nematome mūsų gyvenime tokio patvarumo, nematome sistemingumo veikiančiųjų normų gyvendinimo praktikoje.

Veikiančiųjų įstatymų sąvokos visados yra labai bendros. Trumpuose pasakymuose yra talpinama visa eilė gyvenimo reiškinų. Įstatymus taikant gyvenimui iškyla daugybė klausimų. Įvairūs aplinkraštinių pobūdžio įstatymų aiškinimai, susmulkindami bendras sąvokas, taip pat neapima visų gyvenimo reiškinų. Reikia suprasti kiek vietos lieka nuožiūrai, kad ir kiekvienos įstaigos viršininkui. Kad toji nuožiūra taptų įstatymais duotu kryptų tase, reikalinga, kad tarnautojai būtų darbai pasirėngę, jam dorai atsidadę, išsilavinę ir prityrę.

Kiekvienam tarnautojui didelį turtą sudaro jo prityrimas, taip pat ir kitų prityrimo pažinimas. Dabartinės padėties netobulumas reiškiasi tuo, kad vieno ar kito tarnautojo veiksmai įstatymų vykdymo darbe įvyksta, ir kartu su gyvenimu nuslenka praeiti. Kad ir svarbūs jie būtų, del jų mažai sustojame pagalvoti, juos visapusiai įvertinti. Patys tarnautojai, įsitraukę į kasdieninį sku-

botą darbą, to padaryti nespėja, gi paralelių įstaigų, kurioms būtų pavesta tokius veiksmus vertinti, nėra. Daugelių krypčių gyvenimas žengia tobulėdamas, bet kai kuriose, gal administracinio veikimo srity ypatingai matyti, tupčiojimo vietoje.

Dabartinėse apystovose administracijos veiksmų kelias yra rodomas vien iš viršaus. Aiškinami įstatymai, gaunami atsakymai į įvairius klausimus, sprendžiamos skundos dėl žemesnės administracijos veikimo. Prisižiūrėjus darbo, prieinama išvados, kad to permaža, pats gyvenimas, rodos, sakyte sako, kad administracijos sričiai yra reikalingas koštuvas per kurį persisunktų gyvenimo patyrimai, reikalingas rodiklis vidurinei linijai tarp privačio ir valstybės reikalo, reikalinga instancija, kurioje kiekvienas pilietis galėtų ginti savo teises nuo administracinės nuožiūros, reikalingi administracijos teismai.

Anglijoje, kiekvienas pilietis, neteisėtai nukentėjęs nuo valstybės tarnautojo administracinio veiksmo, gali skųstis bendrajam teismui, gali ieškoti iš tarnautojo nuostolių atlyginimo, jeigu iš to jų turėjo. Jeigu tarnautojas veikė įsakomas savo vyresnybės, ir ši aplinkybė jo nepaliuosuoja nuo atsakomybės, tai šiuo atveju jis atsako solidariai su savo viršininku.

Anglija yra laikoma šalimi, kur labiausia vyrauja teisėtumas. Reikia tik įsigilinti į kalbamus santykius. Santykiu dvi šalys: valstybė ir privatus asmuo. Kiekviena šalis realiai turi tendencijos savintis daugiau teisių, negu jai jų pridera. Savaime tokia tendencija gali būti stipresnė galingesnėje pusėje, t. y. valstybėje. Tarpusavio santykiai, pastatyti tokion plotmėn, duoda maksimum teisėtumo. Iš vienos pusės tarnautojas, kaip administracijos agentas, privalo vykdyti valstybės bei viešos teisės interesus, iš kitos pusės jis savo pareigas turi atlikti taip atsargiai ir taip lanksčiai, kad neužgautų privacio asmens teisių, nes priešingai jam grėsia atsakomybė ir materialiai nuostoliai. Taip yra šalyje, kur valstybės santykiai su piliečiais tvarkomi privates teisės dėsniais, kuriai administracinė teisė, kaip atskira teisės šaka visai ir nėra žinoma.

Kita padėtis vakarų Europos valstybėse, kur valstybės vykdomiesiems organams yra suteikta privilegijuotos teisės prieš privacių asmenų teises, kur sukurta atskira administracinė teisė.

Kiekvienas tarnautojas, vykdydamas valstybės įstatymus, gali suklysti nesąmoningai. Sąmoningas įstatymų nesilaikymas, arba sąmoningas jų iškraipymas, arba panaudojimas kitiems tikslams, sudaro nusikaltimus, teistinus bendruose teismuose. Nesąmoningą nukrypimą nuo įstatymų reikia priimti kaip neišvengiamą būtenybę. Valstybė turi rūpintis sumažinti bei lokalizuoti tokius nukrypimus. Šalia administracinės priežiūros, priklausomybės tvarkoje, nukrypimams nuo įstatymų mažinti, be abejo, yra labai reikšminga priemonė administracijos teismų įvedimas.

Nors gerai būtų pastatyti priežiūros tvarka,

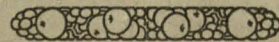
apskundimo teisė kiekvieną tarnautoją jo vyresnybei, vis tik šios priemonės teisėtumą nepilnai apsaugoja. Čia veikia antraeilės įtakos, kaip palikymas tarnautojo autoriteto, be to, klausimus rišant vienam asmeniui, gal nevisumet laidojamas visapusiškas klausimo nušvietimas. Iš administracijos teismo, reikia laukti objektingo kiekvieno veiksmo įvertinimo. Valstybės piliečiai įgauna didesnio pasitikėjimo teisės vyravimu gi administracijos tarnautojai yra verčiami stropiau elti savo pareigas, verčiami būti atsargesni, nenukrypti nuo teisėtumo, tuo pačiu reikia manyti, jie įgauna daugiau įtakos piliečių tarpe ir reišmingumo visuomenės gyvenime.

Mes tvarkomės vakarų Europos valstybių pavyzdžiu, šiuo pavyzdžiu yra reformuotos jau ir savivaldybės. Mes turime žiūrėti, kaip šimtmečiais susitvarkė senos valstybės. Ką kitose valstybėse matome išmėginto ir mums taikantino, reikia taikinti mūsų gyvenimui.

Teisėtumas valstybei—oras plaučiams, teisėtumas reguliuoja visuomenės gyvenimą, ko negali pavaduoti nei teisingumas, nei kiti dorovės jūtimai. Jeigu teisėtumas ir nesupuola su teisingumu, vistiek nusilenkiama teisėtumui. Tas jausmas giliai įsmigęs piliečiuose, kaip dažnai kasdieniniame gyvenime tenka išgirsti piliečių klausimą: „ar jis turi teisės tai daryti?“ ir jie viską padaro, jeigu yra įsitikinę, kad reikalaujama teisėtai. Valstybės tikslas tą teisėtumo jūtimą visais būdais piliečiuose ugdyti.

Sudėtingas ir painus yra visuomenės bei asmens gyvenimas. Kiekvieno asmens gyvenimas yra naujos reiškinių srities grandis. Įstatymų normos per bendros, kad pajėgtų tvarkyti kasdieninį gyvenimą. Daugeliu atsitikimų yra reikalingas individualis įvertinimas, kad neužslopinti asmens iniciatyvos ir laisvės. Čia kyla reikalas objektingos teismo nuomonės, sprendžiant įvairius ginčus, konfliktus.

Įstatymus bei valdžios įsakymus reikia mokėti suprasti, reikia mokėti jais vadovauti, reikia mokėti juos įvykdyti. Nėra reikalo leisti įstatymus, kurie nebus vykdomi, arba bus blogai įvykdyti. Jaučiasi, kad į šią taip svarbią įstatymų vykdymo sritį reikia įleisti naujų veiksmų.

Nusikaltimai Suvienytose Valstijose ir jų priežastys.

[(Iš Vokiečių policijos archyvo priedo).]

Vienas Njujorko teisėjas yra pasakęs: „Suvienytos Valstijos yra kaltinamos didžiausiu įstatymų laužymu; arčiau išsižiūrėjus, jos tikrai turi prisipažinti kaltos“. Šią teisėjo posakį papildo vienas Njujorko Times'o bendradarbis, sakydamas: „Tai buvo gerai apgalvota pažiūra vieno vyro, kuris kasdien giliai žvelgia į nusikaltimų tikrąją, bet

jo sprendimas yra sušvelnintas mokslu ir praktišku jo profesijos patyrimu“. Naujausios statistikos duoda pasibaisėtinų skaičių. Pavyzdžiui, perie tais metais viename Njujorko mieste, kuriame yra apie 6 milijonus gyventojų, įvyko žmogžudybų, 10 kartų daugiau negu visoje Anglijoje ir Valise su 38 milijonais gyventojų. Čikago mieste, turinčiame 2.700 tūkstančių gyventojų, buvo 12 kartų daugiau plėšimų, negu Anglijoje ir Valise. Kaip tai išaiškinti, kad kriminalinių nusikaltimų srityje Amerika taip toli pralenkia visas kitas valstybes?

Suvienuytųjų Valstybių vyriausiojo tribūnalo vyr. teisėjas W. H. Taft, gal būt, tiksliausiai atsakė į šį klausimą, sakydamas: „Baudžiamosios teisės praktika Suvienuytose Valstijose yra tai civilizacijos gėda. Plėtimasis kriminalinių nusikaltimų ir apgaulinėjimų daugiausia pareina iš to, kad teisė ir teisės praktika nepajėgia nusikaltėlių nubausti. Apkaltinamojo tardymas ir teismas yra panašus loterijai, kur kaltinamasis turi visus šansus savo pusėje. Išrodo, lyg jis turėtų sportą mylinčios publikos simpatijų, kada ji išteisina“.

Šitą Tafto nuomonę remia labai įtakingas Amerikos advokatų susivienijimo komitetas (American Bar Associations Committee on Law Enforcement). „Tai yra mūsų aiški nuomonė, sako tas komitetas, kad kovai su nusikaltimais ir nusikaltėliais turimųjų priemonių nepakanka ir jos nėra ganėtinai veiklios. Mūsų sistemai trūksta trijų vyriausiųjų pažymių teisę įgyvendinti: greitumo, tikrumo ir galutinumo“. Jų pranešimas siūlija bendrą baudžiamosio proceso teisės reformą, kuri dabar esanti „nepaslanki ir atgyvenusi savc laikus“.

Njujorko miesto vyriausias valstybės ginėjas mato daugiau priežasčių, didinančių nusikaltimų skaičių. Tai yra policijos nepakankamas skaičius ir propaganda laikraščiuose. „Mes reklamuojame nusikaltimus“, sako anas valstybės ginėjas. „Kas Londono laikraštyje yra pranešama tik dviem eilutėm, mūsų laikraščiuose tai užima keletą skilčių. Šitie laikraščių pranešimai silpnabūdžiams sukelia minčių eiti dirbt nusikalstamųjų darbų“.

Njujorko policijos komisaras, papildydamas, dar pabrėžia, kad Njujorko policijos skaičiaus santykis su gyventojais yra mažiausias visų didelių miestų tarpe. Be to dalį nusikaltimų jis suverčia laisvam ginklų nešiojimui: „Revolverių panaikinimas per pusę sumažintų nusikaltimų skaičių“. Vyriausias taikos teisėjas W. Mcadoo yra to paties nusistatymo: „Mes turime nuginkluoti teisę mylinčius piliečius; kada teisei ištikimieji piliečiai padės savo ginklus, tada mes žinosime, kad ginklų nešiojasi tiksliai nusikaltėliai ir galėsime atitinkamai elgtis“.

Clark'as toliau išvadžioja: „Visi autoritetai sutinka, kad imigracija yra lemiančios reikšmės faktorius nusikaltimų srity. Dar nėra gana žinoma, kokia heterogeniška (įvairi) yra mūsų gyventojų sudėtis. Pavyzdžiui paimekime Njujorką: iš penkių gatvėje sutinkamų žmonių tiksliai vienas yra gimęs Amerikoje iš Amerikos tėvų. Nemažiau 38% miesto gyventojų yra gimę užsieniuose. Či-

kago ir Bostonas turi po 36 nuoš. gimusių užsieniuose, Cleveland ir Detroit po 33 nuoš. Njujorke yra daugiau italų gyventojų negu Bolonijoje ir Venecijoje drauge. Tik trys rusų miestai — Petrapilis, Maskva ir Odesa turi daugiau gyventojų rusų negu Njujorkas.

Toliau, nei Londone, nei kituose didmiesčiuose negrų elementas nesudaro tokio įžymaus gyventojų nuošimčio.

Mokslininkai ieško gilesnių Amerikos nusikaltimų priežasčių. Neurologas prof. M. Schlapp'as sako: „Mūsų įjauktas gyvenimas yra tai produktas imigracijos, automobilių, jazz'o (šokis) ir kinematografų. Amerikos gyvenimo nerviškumas ir įsijaudinimas jau pačiam amerikiečiui yra labai blogas, bet daug pavojingesnis svetimtaučiu, kuris atvyksta į šitą kunkulą iš ramaus ir tvarkingo gyvenimo. Begalinis padaugėjimas prabangos automobilių ir kinematografų, jazz'o (džadzo) fenomeniškas triumfas po visą šalį atėmė be galo daug nervų energijos iš mūsų tautos, nepatiekdami jos vieton kitų pajėgų“.

Kriminalių dalykų psichologas Dr. B. Glueck taip pat mato imigrantuose tų priežasčių, kurios nepaprastai padidina nusikaltimų skaičių. Imigrantų vaikai paprastai nekenčia ir niekina savo tėvus. O tai sugriauja gerą šeimos įtaką. Jų seni konservatingi tėvai neišmoksta angliškai ir ne taip greitai prisitaiko amerikoniškam gyvenimui. Tai sustiprina įgimtą panieką, kurios jaunatvė visada reiškia senatvei, ir sugriauja visus autoritetus ir suvaldymą“.

Dr. G. Kirchwey, buvęs žinomojo Sing-Sing kalėjimo viršininkas, nusikaltimų priežasčių mato tame, kad Amerikos tauta dar nesanti išaugusi. Nors išoriniai Amerika rodanti civilizuotos organizacijos pažymių, bet savo viduje ji tebesanti vaikas. Minėtasis Dr. Kirchwey sako: „Mūsų išdykęs ir neenergiškas baudžiamasis procesas su savo sportišku pobūdžiu, pareina, kaip ir patys nusikaltimai, iš stokos mūsų morališkos atramos, valstybės piliečio ir visuomeniško atsakomumo jausmo nebuvimo ir iš mūsų abejingo nusistatymo link nusikaltėlių. Teisė Amerikos tautai vis dar tebevalieka savos sąžinės teisę, kaip tai buvo puritonų laikais. Šitą saviškos teisės nustatymo dvasių pionieriai nunešė toliau į vakarus. Dykumose nebuvo jokios kitos teisės išskiriant nusistatymą to, kuris greičiausia gali pavartoti šautuvą. Šita teisiška savajėga ir šaujamieji ginklai dar ir šandie yra charakteringi Amerikos žmogaus pažymiai. Mūsų baudžiamasis procesas bus tik tada reformuotas, kada mes, kaip tauta, išgysime tų ypatumų, kurie seks teisės įgyvenimą ir vykinimą. Tada mes susilauksime, kad mūsų nusikaltimų statistika nusmuks, kaip ir kituose civilizuo kraštuose.

Tarptautinė policijos technikos paroda Karlsruhe'je.

Šiomet Badų sostinėje Karlsruhe (Vokietijoje) bus Tarptautinė policijos technikos paroda. Paroda bus atidaryta nuo 1925 m. birželio 7 iki 21 d. Ją ruošia Badų krašto policijos ir pramonės (Gewerbe) valdybos, susitarusios su „Laisvu policijos technikos susivienijimu“ Karlsruhe'je. Inicijatyvą davė Badų vidaus reikalų ministerija.

Karlsruhe's miestas davė parodos reikalams didžiausius naujus parodų rūmus. Parodos garbės prezidiumą sudaro Badų valstybės ministrai, Badų parlamento pirmininkas, miesto vyr. burmistras ir aukštosios technikos mokyklos rektorius, o specialų parodos komitetą sudaro šios srities išymūs teoretikai ir praktikai.

I šią tarptautinę policijos technikos parodą iš Lietuvos važiuos V. R. M. Policijos vadininkai A. Račys, K. Budrevičius ir Ks. Urbanavičius.

Parodos programa yra plati ir įdomi. Ji yra padalinta 3 dalimis:

I. Bendroji paroda, apimanti visą uniformuotą ir neuniformuotą tarnybą,

II. Pramoninė paroda, policijos pramonės paroda, ir

III. Policijos specialė paroda, kurioje galės lankytis tik turį pažymėjimą policijos specialistai.

Šios parodos tikslas yra *parodyti moderną policijos techniką*, žiūrint racionalios policijos valdybos akimis. Dabar apsaugos policija, ypačiai po karo, susitinka su kitokiais nusikaltimais. Galima pasakyti, jog dabar nusikalstamoji valia ir darbai ne tiek išsiplėtė, kiek sustiprėjo. Todėl dabar policijos valdininkams ir tarnautojams yra reikalo turėti kitokių technikos priemonių ir sugebėjimo. Patiekti šitų priemonių ir atitinkamai policijos kadrą išmokyti rūpinasi kiekvienos policijos vadovybė. Šitoji policijos technikos paroda kaip tik duos galimumo susipažinti įvairių kraštų policijos atstovams su naująja policijos technika ir naujais policijos darbo reikalavimais.

Žinomi policijos srities žinovai parodos metu paskaitys keletą referatų įdomiomis temomis. Yra numatyta paskaita policijos prezidento p. Sirks'o (Rotterdamas) apie susisiekimo policiją, Amsterdamo universiteto docento von Ledden apie kriminalinę chemiją, Jørgensen'o apie tolimą identifikavimą ir t.t.

I-me parodos skyriuje bus rodoma bendroji policijos tarnybos eiga. Pirmiausiai čia bus rodoma tarnyba gatvėje ir susisiekimo tvarkymas. Gatvių judėjimo reguliavimas dideliuose miestuose turi labai daug svarbos. Jis yra pavestas policijai, todėl policijai privalo būti tinkamai pasiruošusi visoms susisiekimo sunkenoms.

Sale uniformuotos tarnybos bus rodoma sušaukimo ir kriminalinė tarnyba. Šioje tarnyboje priemonės ir darbo sąlygos dabar labai keičiasi.

jusios, palyginus su tuo, kas buvo prieš kokia 10—20 metų.

Čia dar reikia priminti didelę susekimo tarnybą visose kultūringose valstybėse, visuotinę įvedimą daktiloskopijos, specialybių ir specialistų kartotekų, be kurių moderniška kriminalinė tarnyba yra visai negalima.

Moteriškos policijos klausimas, ypačiai doros policijos srity, reikalauja savo išsprendimo.

Galop eina svarbus policijos mokyklų klausimas. Dabar visose kultūringose valstybėse šioje srityje yra padaryta daug bandymų ir nemaža pažangos.

II-me parodos skyriuje bus rodoma policijos industrija. Pirmoje vietoje čia yra pastatyta apsaugojimo pramonė, t. y. tie pramonės gaminiai, kurie duoda techniškų priemonių privačiam asmeniui arba būnieriui apsaugoti nuo plėšimo ir vagysčių. Po karo šioje srityje yra daug nuveikta. Reikia tikėtis, kad ir ateityje techniškos apsaugojimo priemonės vaidins didelį vaidmenį kovoje su nusikaltimais, nes ir geriausia policija negali kiekvienu momentu visur aptekti.

Sale apsaugojimo pramonės yra šiaip jau policijos tarnybai reikalinga pramonė, kaip antai: automobiliai, policijos, fotografijos pramonė žvalgybos pramonė ir t. t. Jai reikia priskaityti ir gaisrų pranešimo priemones.

II-čiame taip vadinamame policijos specialiaame skyriuje bus išstatyta policijos specialistams policijos technikos metodai, kurių viešai geriau nerodyti. Čia bus parodyta tam tikra procedūra fiksuoti pirštų nuospaudas nusikaltimo vietoje, nusikaltimo vietos fotografavimo metodai ir suklustuoto rašto pažinimo procesai. Bus parodyta falšyvv pinigų dirbimo metodai, taip pat ir būdai falsifikavimą pažinti. Lankytojai turės progos pažinti šmugelio gudravimus ir maisto produktų policijos darbo sritį. Žinoma, paroda nebus nusikaltėlių mokykla. Paskaitos ir filmos plačiai paaiškins policijos tarnybos darbų apytovus. Šita paroda, be abejo, daug parodys; ji parodys didelį policijos kultūrinį uždavinį kovoje su kriminaliniais visuomenės priešais.

Donatas.

Policija turi būti blaivi.

Kiekvienas blaivus žmogus savo kaimynų ir visuomenės yra labiau gerbiamas ir patikimas, negu girtaujas. Taip lygiai ir valstybės blaivūs tarnautojai, visuomenės akyse turi didesnės pagarbos, valstybei yra produktyvesni ir interesantams naudingesni.

Jeigu blaivumas yra privalomas visiems valstybės tarnautojams, tai policijai, kaip stovinčiai

tvarkos ir žmonių nepavojumo sargyboje, blaivumas yra būtinas ir tiesiog policijos tarnybai neblaivūs tarnautojai nėra pakenčiami.

Pas mus policijos tarnautojai toli gražu ne visi yra blaivūs. Neklysiu, gal, pasakęs, kad policijos tarnautojų žymi dauguma dar žemai nusiленkia alkoholio dievaičiui.

Tūlas skaitytojas man pasakys, kad čia yra policijos tarnautojų asmens dalykas, ir kad kiekvienas tarnautojas turi pilnos teisės atlikęs tarnybos pareigas, elgtis kaip jam patinka, ir jei išgeria trupučiuką „su saiku“, tai nei tarnybai, nei valstybei, pagaliau, ir visuomenei jokių nuostolių iš to nėra.

Aš šiuo atžvilgiu drįstu kitaip manyti ir štai delko.

Pirmiausia labai sunku yra pasakyti, kuomet policijos tarnautojo pareigos prasideda ir kuomet jos baigiasi. Policijos tarnautojai nuolat turi būti piliečių nepavojumo, jų asmens ir turto neliečiamybės sargyboje, tai reiškia: visuomet turi būti blaivūs ir pasirengę savo pareigoms.

N. apskrities mieste mačiau tokį vaizdą.

Ties viena linksma įstaiga susikivirčio ir net ašis apsiskaldė būrys piliečių. Atvykę du policininkai įkaltusių triukšmadarių nevalioja suvaldyti. Vyresnysis šaukiasi pagalbon einantį iš tarnybos poilsin policininką. Šis atėjęs, ima vieną sukruvintą pilietį už rankos ir veda nuovadon. Trupučiuką paėjus, už gatvės grindinio užkliuvo triukšmadario koja, ir tvarkdarys kartu su juo pagriuvo... Susirinkusi publika iš tokio reginio gražiai pasijuokė.

Ar tokie atsitikimai nežemina policijos tarnautojų garbės?

Antra. Gražią dieną policijos tarnautojas su visų pundu raštų išjoja juos pildyti į kaimus. Pavakarėj užjoja į ūkininko kiemą ir randa šeiminką seklyčioje besivaikšinantį su kaimynu prie ašotėlio alaus ir užkandžių. Policijos tarnautojui pasirodžius tarpdury, vaišingas šeimnininkas kviečia jį už stalo ir taria „sveiks“... Šeimnininkė skuba su lėkšte riebios kiaušininės, o šeimnininko sūnus tuo tarpu dobilais šeria tvarkdario arkli.

Ir kaip tokiu atsitikimu policininkas, bent po truputį ragaujas svaigalų, gali atsisakyti nuo tokių vaišių!

Žinoma ne. Juk per dieną jodinėjus, laikas pasistiprinti ir pasismaginti. Taip žiūrėk užtrunka visą naktį ir iš ryto dar atsipagrioja...

Pagaliau, kaip su tokiu vaišingu šeimnininku atlikti tarnybos pareigas?.. Aišku, jos reikia sušvelninti iki minimumo, arba atidėti neribotam laikui...

Tuo tarpu visas kaimas šneka, tarška, pliktinasi, kad tvarkdarys ten vaikšinosi ir delto šeimnininkui tapo palengvintos pilietinės pareigos.

Kas suskaitys, kiek nelaimingų atsitikimų, bergėdžio laiko gailšinimo, neteisėtų algų su pillečiais, netaktiškumo ir kitų neteisėtumų atsitinka vien dėlto, kad policijos tarnautojai ragauja svaigalų.

Pirmoji ir būtina sąlyga tinkamai pastatyti policijos tarnautojų garbę— nevertoti svaigalų ir atlikti visas savo pareigas esant blaivam.

Baigdamas kviečiu policijos valdininkus bei tarnautojus susiprasti, mesti vartojus alkoholį, atitaistyti šiuo atžvilgiu pašlijusią policijos garbę. Ateityje neturėtų policijoje rasti vietos asmenys, mėgstą garbinti alkoholio dievaitį

L. Arkadskis.

Dabarties karas.

Pažvelgę istorijoje į karų priežastis rasime jų tarpe kuo įvairiausių: kariaudavo dėl garbės, dėl aukso, dėl moterų, iš keršto. Bet tiktai dabar dvidešimtame amžiuje į istorijos lapus yra įrašoma nauja priežastis:

— Karas dėl degtinės.

Dabartinio metu tokį formalų karą veda Amerikos Suvienytose Valstijose.

Amerikiečiai dabar yra susiskirstę dviem partijom:

— Sausieji ir šlapieji.

„Sausais“ vadina tuos, kurie nori išgerti, bet negeria.

„Šlapieji“ yra tie, kurie nori išgerti ir išgeria. Iš kur šlapieji gauna gėralų? Dėl šito yra geras arabų priežodis: — Greičiau kupris neris dykumose smėlio, negu girtuoklis degtinės.

Ir štai dabar tarnauti šlapiesiems išdygo visa armija kontrabandininkų, vežančių į Ameriką stipriųjų gėralų. Bet armija yra dar mažas dalykas, — šlapieji turi ir savo laivyną. Šitas laivynas dabar dalyvauja kaip tikriausiuose jūrų mūšiuose.

Dalykas glūdi tame, kad sulig Amerikoje priimtu „sausuoju“ įstatymu negalima gerti ūktai valstybės teritorijoje. O jūroje aštuonetą kilometrų nuo kranto galima gerti.

Tuo pradėjo naudotis „šlapieji“ kontrobandininkai. Nusipirkę degtinės kurlam nors krašte, jie laivais privažiudavo prie kranto 8 kilometrų atstume ir atidarydavo savo krautuvę. Laiveliais ir motoriniais kateriais prie jų privažiudavo išsigėrimo mėgėjai, gerdavo, užkandžiaudavo, ir savo kišenių dar prisikimšdavo linksmy butelių. Tada Amerikos policija panaudojo tokį triuką:

— Jūs norite išvažiuoti 8 kilometrus iš mūsų žemės teritorijos? Klausia ji norinčiųjų išgerti.

— Taip.

— Puiku. Tai jau ne mūsų teritorija. Tada maionėkite išsimti užsienio pasą ir grįždami parodykite vizą tos valstybės, kurioje buvote.

Kadangi garlaivio bufeto visa nėra pripažįstama teisėta visa, tai išsigėrimo mėgėjams teko ieškoti kitokio gudrumo.

Išsigėrimo mėgėjai pradėjo važinėti valtimis po 7 kilometrus nuo kranto, įmesti inkarus ir

laukti šlapiųjų kontrobandininkų ženklų. Pastarieji prie jų privažiudavo, parduodavo spirituos gėralus ir greitai grįždavo atgal.

Policijai tai labai įkyrėjo ir ji štai įsitaisė savo specialų laivyną: motorinių valčių, jachtų, katerių.

Atsirado tam tikros policijos eskadros, kurios sulig visomis jūrų gudrumo taisyklėmis kreisuoja netoli krantų ir saugoja juos nuo kontrabandininkų antpuolių.

Pastarieji taip pat nesnaudžia ir įsitaisė savo atitinkamą laivyną: tų pačių valčių, katerių ir, kaip neseniai rašė Amerikos laikraščiai, viena ypačiai energinga šlapiųjų kompanija įsigijo net seną povandeninę valtį.

— Nežinau, ar šlapieji turi savo vandenų admirala?

Bet jų drausmė yra visoje aukštumoje. Dienos metu prie krantų yra ramu. Policijos laivynas yra kur nors pasislėpęs, — tik sausumoje sargai tēmija iš tolo, ar nepasirodys kur nors jūroje šlapiųjų laivai.

Bet dienos metu šlapiojo laivyno nesurasi už jokių pinigų: jis toli jūroje laukia tamsos. Ir kaip tik sutemsta, prasideda rimtos kautynės.

Iš tolo pasirodo pirmasis šlapiojo laivyno laivas su degtinės krovniais. Jis greitai artinasi prie kranto, bet policijos laivynas žino:

— Tai gudravimas!

Reiškia yra reikalinga nukreipti policijos akis, — tegl ji sau nusiveja šitą pirmąjį laivą, o likusieji prašliauš pro šalį.

Sausasis laivynas ruošiasi. Visas vandens paviršius yra nušviestas prožektoriais. Nei viena valtis neprasimuks nepastebėta. Štai pasirodo visa šlapiųjų flotilija. Ji pamažu slenka prie kranto, lyg nepajėgdama privilkkti savo masinančių prekių.

— Pirmyn!

Sausasis laivynas šoka prie jos. Šlapieji sukasi atgal.

Bėgti skubiai, skubiai.

Policijos flotilija įtartinau greitai juos paveja, apsupa, sušoka į pagrobtus laivus ir...

Visiškas nusivylimas: jokių gėralų:

— Prakeikimas! saukia šlapias admirolas, — mus ir vėl prigavo!

Ir tikrai, grįžtant policijos laivynui prie kranto, jis sutinka labai įtartinių valčių ir katerių, kurie tuo laiku jau suspėjo pranerti, pasinaudoję sumišimu, minutei sustoti prie kranto ir perduoti savo krovinį šlapiems agentams.

Kai kada ir policijai pavyksta juos pergudrėti. Susekusi šlapių agentų krante, policija juos su-laiko, sužino iš jų susitartą vietą, kur turi būti atvežti gėralai, persirengia jų kostiumais ir laukia kontrabandininkų.

Štai koks nors kateris, iki kraštų nugrimzdęs vandenyje nuo girtų krovinių sunkumo, plaukia į krantą: sutartas švilptelėjimas, katerio nosis dunkstelia į krantą, brangus krovinyje yra perduodamas į rankas, bet palieka krante ne tik jisai, bet ir tas, kuris jį atvežė.

— Gelbėkitės! Mus pagavo! Šaukia nuo kranto.

Ir sekančioji valtis jau skuba grįžti į jūras. Bet jai už akių jau dūsdamas plaukia policijos kateris, iš kurio jau girdėti triumfuojantis balsas:

— Ei, mister, kuria valtimi plauksime į kalėjimą: mūsų ar jūsų?

Kai kada laivynas sukimba su laivynu. Tada be ginklų jau neapsieinama ir šlapiojo laivyno laivas, bėgdamas nuo jūrų policijos apšaudomas uraganiška ugnimi, pradeda tikrą susišaudymą.

Ir taip beveik kiekvieną vakarą.

Kadaise prie tų pačių krantų buvo kitų kautynių. Šiaurės Amerika pešėsi su pietų Amerika dėl negrų vergystės.

Tai buvo karas dėl idėjos.

Tai atatiko anų laikų dvasiai.

Dabarties dvasiai atatinka dar nepaprastesnis karas:

Del degtinės.

D. Siemaška.

Gaisro instrukcija policijos tarnautojams.

Projektas.

a) Signalizacija.

§ 1.

Ištikus gaisrui, policininkas daro ką galėdamas pranešti ugniagesių komandai ir nuovadai. Ugniagesių komandai važiuojant, jis nurodo gaisro vietą, kad nepravažiuotų pro šalį.

§ 2.

Esąs sargyboje policininkas privalo žinoti savo sargybos apylinkės signalus gaisrui pranešti, o kur jų nėra — artimiausio telefono vietą, iš kurios, ištikus gaisrui, jis galėtų iššaukti ugniagesių komandą ir pranešti policijos nuovadai apie kilusį gaisrą.

§ 3.

Iššaukiant telefonu ugniagesių komandą, policininkas privalo ramiai ir aiškiai pranešti gatvės pavadinimą ir namų № kuriuose įvyko gaisras ir, sulig galimumu pranešti kas dega, pavyzdžiui: „kaminas“, „butas“, „stogas“, „rusys“, „namai“, „kluonas“, „pirtis“, „teatras“, „ligoninė“, ir t. t. ir drauge gaisro didumą: „mažas“, „didesnis“, „didelis“, „labai didelis“.

§ 4.

Tose vietose, kur yra keletas ugniagesių komandų, policininkas telefonu praneša centralinei ugniagesių komandai, (Kaune telef. 69 ir 169 Nr.) šiaip jau — ne telefonu — artimiausiai ugniagesių komandai.

§ 5.

Jeigu privatus asmuo praneša policijai apie įvykusį gaisrą, tai pirmiausia policijos pareiga — iššaukti ugniagesių komandą, ir tik paskui užrašyti pranešėjo vardą, pavardę, užsiėmimą ir antrašą. Pranešėjui negalima pavartoti jokios prievartos, tačiau jei matyti, jog pranešimas buvo tyčia padarytas — tai pranešėjas privalo būti sumintas.

§ 6.

Vietos policijos vadas nustato būdą fabrikams, dirbtuvėms alarmingu švilpimu paduoti signalus „dega“!

§ 7.

Kilus gaisrui esantieji sargyboje arti gaisro policininkai vyksta į gaisro vietą, taip pat kaimyninės nuovados policija duoda pagalbos kitai nuovadai, ir nustoja veikusi tik tuomet, kai gaisras visai užgesintas.

§ 8.

Kiekviena nuovada, kurios rajone įvyko didelis gaisras, tuojau praneša apie tai miesto ir apskrities viršininkui.

§ 9.

Tais atvejais, kada gaisras kyla namuose, kuriuose randasi visuomeninė organizacija, kaip: teatras, ligoninė, kalėjimas, mokykla ir t. t., arba kai gaisras labai padidėja, policija praneša apie tai valstybės glnėjo padėjėjui, sulig galimumu pačioje gaisro pradžioje.

b) Policijos veikimas iki atvykstant ugniagesių komandai.

§ 10.

Atvykus policijai į gaisro vietą anksčiau, negu ugniagesių komandai, ji privalo pirmiausia sužinoti, ar jau iššaukta ugniagesių komanda ir abejotinais atvejais ją dar sykį iššaukti.

§ 11.

Atvykus policininkui į gaisro vietą ir pastebėjus, kad gaisras turi „didelio gaisro“ pobūdžio, arba, kad plečiasi ir gali tokio pobūdžio gauti, jis tuojau apie tai praneša nuovadai.

§ 12.

Atvykusi į gaisro vietą, policija privalo sužinoti ar nėra žmonių pavojuje; jei tokių yra, tai dėti visas pastangas juos išgelbėti ir raminti, kad pagalba jau atvyksta.

Policininkai privalo stengtis padėti gelbėtis ligoniams, vaikams, senjams, jei gaisras ištiko naktį, jie privalo žadinti gyventojus iš miego ir t. t.

§ 13.

Policija deda visas pastangas, išgelbėti gyvulus ir išvesti juos į nepavojingą vietą.

§ 14.

Policija stengiasi gelbėti iš ugnies žmonių turtą ir saugoti jį nuo vogimo ir gadinimo.

Šiam tikslui policija stengiasi išneštą iš degančių namų turtą sudėti tokioje vietoje, kur jam ugnis negresia: kieme, sodne, gatvėje arba kal-

myniame kieme, ir paveda jį saugoti policijos ar karo sargybai.

§ 15.

Atvykęs į gaisro vietą pirmas vyresnysis policininkas tuojau ima rašyti gaisro protokolą. Jis seka visą gaisro eigą ir žymi jo permainas, aprašo visus nelaimingus įvykius su žmonėmis, sužeistais ir mirusiais, ir apystovas, kuriose tai įvyko; drauge jis aprašo ir atskirus policijos ir ugniagesių drąsumo žingsnius.

§ 16.

Žmonių gelbėjimą ir namų turtą saugoti yra statoma policijos sargyba prie degančiųjų namų, ir, jei galima, jų viduryje.

§ 17.

Esant reikalui, žmones ir turtą iš ugnies gelbėti, taip pat ir apsupti visą gaisro vietą, policija šaukiasi kariuomenės pagalbos.

§ 18.

Esant reikalui, perišiti sužeistus ir išgelbėtąjį turtą pergabenti į kitą vietą, policija turi teisės neapmokamai naudotis vežikais.

§ 19.

Jeigu yra pripažįstama mažos reikšmės gaisras, tai pati policija stengiasi jį užgesinti, liedama vandens, rankiniais gesintuvais, apdangomis, smėliu, šlapiais skudurais, griaujant trobesį ir kitomis priemonėmis, kurios tiktai tinka gaisrą gesinti (žiūr. „Įvairių gaisrų gesinimo taisyklės“ ruošiamas ir netrukus bus paskelbtos spaudoje D. S.).

§ 20.

Jei namuose būtų įtaisyta elektros šviesa, tai tuojau reikia pranešti elektros stočiai, kad išjungtų energiją.

§ 21.

Policija pasirūpina, kad gretimųjų prie gaisro medinių namų savininkai pastatytų žmonės ant stogų su kibirais, šlakštomomis šluotomis, apdangomis gesinti atlekiančias žarijas; taip pat, kad žmonės vyktų į gaisro vietą su skirtais jiems sulig prival. Įsakymu įrankiais ir kad stengtųsi gaisrą gesinti. Esant galimumui, policija iš žmonių sudaro gyvą grandinę tiekti vandens į gaisro vietą, o kur ugniagesių komandos nėra, policija imasi visų priemonių gaisrą užgesinti.

c. Policijos veikimas atvykus ugniagesių komandai.

§ 22.

Kaip tik atvyksta ugniagesių komanda į gaisro vietą, policijos darbas palieka apsupti gaisro vietą, saugoti išgelbėtą judomąjį turtą, išaiškinti gaisro kilimo priežastį ir įvairiais būdais padėti ugniagesių komandai.

§ 23.

Gaisro vietos apsupimas reikalingas, kad susirinkusioji publika nekludytų ugniagesiams dirbti, kad ugniagesiai galėtų laisvai pastatyti savo

gurguolę, ištiesti žarnas, pastatyti mašinas, taip pat, kad pati publika nenukentėtų nuo įvairių nenumatytų atsitikimų: nuo sienos bei dumtraukio griuvimo, apdegimo, nusinuodijimo dujomis, sprogo ir t.t., ir kad nebūtų galimumo įvairiems vagims svetimu turtu pasinaudoti.

Esant reikalui, gali būti sustabdytas judėjimas toje gatvėje, kur gaisras įvyko, taip pat ir gretimose gatvėse. Šis apsupimas privalo palikti visą laiką kol dirba ugniagesių komanda, tačiau sulig galimumu jis gali mažėti.

Už visus padarytus žygius gaisro vietą apsupti yra atsakomingas vyresnis policininkas.

§ 24.

Apsuptųjų gatvių gyventojai ir asmenys, turi jose užsiėmimą, yra praleidžiami.

Bendrai gi be reikalo užlaikyti piliečius, kuriems reikalinga praeiti, arba kurie turi ten savo reikalų, nėra leistina.

§ 25.

Tarnautojai atatinamų valstybinių ir visuomeninių organizacijų, turintieji reikalo su gaisrais: kovai su gaisrais referentas, krimin. policijos tarnautojai, vietos savivaldybių ir draudimo įstaigų atstovai, gaisrininkų draugijų valdybos nariai, korespondentai ir t.t. gali į apsuptąją vietą eiti. Įeiti gi į degamąją trobesį, išskyrus kovai su gaisrais referentą, galima tik ugniagesių komendantui sutinkant.

§ 26.

Policijos tarnautojai, darydami tardymą gaisro priežastį išaiškinti, neprivalo ugniagesių veikimo trukdyti.

§ 27.

Ugniagesių komendantui prašant ir, gaisro vietoje neturint kariškų jėgų, policija vandeniui varyti gali pristatyti sveikus žmones iš susirinkusiųjų tarpo. Policija veda tų asmenų sąrašą, žymėdama jų vardą, pavardę, užsiėmimą, antrašą ir kiek laiko žymėtasis asmuo dirbo gesinamąjį darbą. Šį sąrašą policija siunčia miesto valdybai. Kviesdama į gaisro gesinimo darbą, policija vadovaujasi privalomaisiais įsakymais, atatinamų savivaldybių išleistaisiais. Ji kreipiasi mandagiai, o atsisakius gali panaudoti prievartą ir sustatyti protokolą, už privalomųjų įsakymų nepildymą patraukti atsakomybėn.

§ 28.

Policija žiūri, kad gretimųjų namų savininkai nedraustų ugniesiems naudotis šulinio ar tvenkinio vandeniu, ir, kad neužrakintų savo vartų, kurie yra reikalingi ugniagesių komandos manevrams.

§ 29.

Likvidavus gaisrą, policija sykiu su ugniagesių komendantu apžiūri trobesį, kuris degė įsitikinti, kad daugiau jau negriesia joks pavojus vėl gaisrui kilti; tik ugniagesių komandai išvykus, pati apleidžia gaisro vietą.

(Bus daugiau).

K—s.

Lenkų špionažas Lietuvoje.

Vos spėjo lenkai po didžiojo karo atgauti savo nepriklausomybę, kaip tuojau pradėjo svajoti apie didelės, „galingos“ Lenkijos kūrimą. Panorėta gražinti Lenkijai 1772 metų sienas, pavergiant svetimus kraštus. Jau 1919 metais prasidėjo Pilsudskio žygiai į Ukrainą, Baltgudiją, Lietuvą ir net Latviją. Pasinaudojant Prancūzų palankumu, lenkams pavyko užimti didelius svetimų žemių plotus. Santarvė sankcionavo jų žygius Galicijoje, Baltgudijoje ir Lietuvoje, pripažindama smurtu užimtus kraštus, jų tarpe ir Lietuvos dalį su sostine Vilnium, Lenkijai. Bet pagrobtos žemės lenkų dar nepatenkino. Neva pripažindami Lietuvą dabartinėse jos ribose (be Vilniaus), lenkai vis tebetykvoja visą ją pagrobti draug su Klaipėdos kraštu. Mat, jiems rūpi Klaipėdos uostas, o ir Kaunas, kaip bazė prieš Vokietiją, taip pat būtų ne pro šalį. Laukia tik patogaus momento. Kad tai tiesa, aiškiai liūdija ypatingas lenkų susidomėjimas Lietuva. Pažiūrėkime tik kokį platų špionažą veda lenkai Lietuvoje. Kiek lenkų šnipų bylų buvo iškelta tik paskutiniaisiais metais? Kiek pinigų išleidžia lenkų žvalgyba špionažui Lietuvoje?

Kad lenkai iš kailio nėrėsi ir tykojo praryti mus pirmaisiais mūsų nepriklausomybės metais, ruošdami net sukilimą šalies viduje (1919 m. P. O. W.), stebėtis netenka, bet ypač reikšminga yra, kad nemažesniu uolumu jie ir dabar dirba Lietuvoje. Nelaimėi atsiranda mūsų piliečių, dažnai tarnaujančių valstybės įstaigose, kurie nesidrovi už lenkų žvalgybos pinigus parduoti savo sąžinę ir dirba svetimos valstybės naudai. Negalima nutylėti apie lenkus dvarininkus, kurie, būdami Lietuvos piliečiai, dažnai patarnauja samdytiems lenkų šnipams. Retoje lenkų šnipų byloje neįmaišytas dvarininkas, šiokiu ar tokiu būdu padėjęs šnipams, ar tai suteikdamas žinių, ar sušėldamas juos materialiai, ar tai nutylėdamas apie šnipų darbus. Ar mažai yra dvarininkų, kurių sūnūs ir dukters yra Lenkijoje, arba būdami Lietuvoje šnipinėja lenkams?

Štai ką sako perbėgęs mūsų pusėn iš Vilniaus Lenkų generalio štabo II skyriaus ekspozitūros vedėjas: „Lietuvos dvarininkai lenkai daug mums padėdavo ir palengvindavo mūsų agentams darbą Lietuvoje. Kai kurie Lietuvos lenkai, slapta atvykę per Latviją Vilniun ar toliau Lenkijon, išpasakodavo mūsų žvalgybai smulkiai ne vien tai, ką pripuolamai nugirdo, bet atveždavo ir gana svarbių žinių“. Tai puikiausia Lietuvos „lenkams“ atestacija.

Norėdamas supažindinti sulig išgalėmis mūsų visuomenę su Lenkų akcija Lietuvoje ir nušviesti mūsų lenkų darbus, pasistengsiu duoti šie tiek žinių apie paskutiniaisiais metais iškeltas lenkų bylas.

1) 1922 m. spalio mėn. Kybartuose buvo su laikyta nežinoma moteris. Pasisakė esanti Rusijos pilietė Karolina Tomaitė-Kažinskienė, gimus

Tomske ir tarnavusi Tomske „črezvyčaikoj“. Ji buvusi siųsta Lenkijon agitacijos tikslais ir dabar, atlikusi savo pareigas, vykstanti Rusijon. Delsuklastuotų dokumentų buvo išsiųsta Rusijon. 1923 metais gruodžio mėn. ta pati moteris vėl buvo sulaikyta, peržengiant Lietuvos—Lenkijos demarkacijos liniją. Politinės policijos skyriuje buvo išaiškinta, kad sulaikytoji Tomaitė yra užfrontės lenkų šnipė ir tarnauja „Oddzial 4“ Varšuvoje. Ji atvyko iš Lenkijos per Vilniaus „Oddzial 5“ Lietuvon rinkti žinių apie Lietuvos kariuomenės stovį: apsiginklavimo rūšis, ginklus, kariuomenės skaičių ir tt. Prisipažino šnipinėjanti Lietuvoj jau senai ir gaunanti gerą atlyginimą. Lietuvon vaikščiojusi daugiau 15 kartų. Ji buvo jau gana patyrusi šnipė ir mokėjo savo darbą. Norėdama pabėgti, prasimanė būk už Liubavo miestelio kokiame tai rūsio esanti lenkų telefono centralinė stotis ir paslėpti kokie tai svarbūs dokumentai, bet ištikrųjų ten laukė lenkų policininkai ir kareiviai, su kurių pagalba Tomaitė tikėjosi pasprukti. To padaryti jai nepavyko ir ji buvo grąžinta Kaunan.

II) 1923 m. gruodžio mėn. sulaikytas Švenčionių lenkų žvalgybos punkto tarnautojas Antanas Lazdinis, kilęs iš Švenčionių apskr. Tarnaudamas žvalgyboj jis prasikaltęs ir todėl jam buvusi uždėta bausmė — eiti mūsų pusėn ir šnipinėti, rinkti žinių apie mūsų kariuomenę. Prieš tai jis jau buvo sulaikytas vieną kartą, bet turėdamas suklastotus dokumentus, būk esąs Švenčionių gimnazijos mokinys, buvo paliuosuotas ir net du kart grįžo mūsų pusėn jau kaip lenkų žvalgybos rezidentas. Jam buvo paskirtas Malėtų rajonas. Čia jis privalėjo surasti sau sandarbininkų, gautas žinias koncentruoti ir siuntinėti lenkų žvalgybai. Atsinešęs iš Vilniaus suklastotus dokumentus, jis koku tai būdu gavo Malėtų valsč. Babrusų dvare liaudies mokytojo vietą. Nors neilgą laiką buvęs jam skirtame rajone, Lazdinis, sandarbininkui Linkevičiui Jonui padedant, sušpėjo surinkti žinias apie tame rajone stovėjusius mūsų kariuomenės du pulkus, kurias nusiuntė Vilniun lenkų žvalgybai. Be Linkevičiaus, kaip tvirtina Lazdinis, visokeriopos pagalbos jam teikdavęs Babrusų dvaro savininkas Juozas Daugėla su savo žmona. Jiedu geriausiai žinoję, kad Lazdinis lenkų šnipas. Darant kratą Lazdinio bute, rastas šifras, kuriuo jis naudodavosi perduodamas lenkų žvalgybai skubias žinias apie mūsų kariuomenę. Nors pats Lazdinis prisipažino, kad jo bute yra ir daugiau jį kompromituojančių dokumentų, bet krečiant butą nerasta, nes jo sandarbininkai, sužinoję apie areštą, matyt, suskubo tuos dokumentus sunaikinti ar paslėpti. Tardant Lazdinis dar pasisakė, kad tarnaudamas lenkų žvalgyboj, tardęs lietuvį kunigą Benediktą Verbicką, kuris už tariamą veikimą Lietuvos naudai, buvęs lenkų karo lauko teismo nuteistas 25 metus kalėti.

III) 1924 m. gegužės mėn. 21 d. peržengiant demarkacijos liniją, sulaikytas Stasys Rekštys,

kilęs iš Kauno. Laike kratos prie jo rasta Krašto Apsaugos Ministerio ir kitų kariuomenės dalių įsakymų, aplinkraščių, mūsų kariuomenės dalių paskirstymo schemas ir įvairių kitokių žinių apie mūsų kariuomenę. Tardomas prisipažino, kad tarnauja lenkų žvalgyboj; jau penkis kartus buvęs siųstas Lietuvon šnipinėti. Vilniun nešdavęs čia gautas ir surinktas žinias. Paskiau paaiškėjo, kad jis bendradarbiauja su lenkų žvalgybos rezidentu, Alytaus Komendantūros raštininku Kostu Slavinsku, kilusiu iš Šančių. Šis vogdavo Kariuomenei ir atskiroms jos dalims įsakymus ir perduodavo Rekščiui, kurs veždavo juos Vilniun. Be šių dviejų, byloj figūruoja 9-jo pėst. pulko Štabo raštininkas Jurkevičius Leonardas, Seimo Kanceliarijos tarnautoja Zdanovičaitė Marija, 4 p. pulko kareivis Monkevičius Vladas, gyvenantis Kaune Grinčelis Andrius, tarnavęs Kaišėdoryse pas žemės tvarkytoją, Jatautas Stasys ir gyv. Kaune Jurkevičius Zenonas. Šie visi asmens, nors patys, gal, ir nerinko žinių, bet gerai žinojo apie Rekščio ir Slavinsko darbus.

Šios šnipų organizacijos iniciatorius ir organizatorius, pabėgęs iš Kauno Vilniun, Šakelis Balys. Jis tarnauja lenkų žvalgyboj Vilniuje. Šnipams buvo skirtas geras atlyginimas: Rekštys gaudavo po 30—35 doler. mėnesiui, Slavinskas po 20 dolerių ir kiti kiek mažiau.

IV. 1924 m. rugsėjo mėn. sulaikyta Adelė Dobrovolskaitė-Skajienė. Ji nuo 1923 m. rugpiučio mėn. tarnavo lenkų žvalgyboj pas „Kierownik agentury informacyjnej starostwa Trockiego i Wileńskiego“. Eidama kurjerės pareigas, Dobrovolskaitė privalėjo vaikščioti Kaunan ir iš čia nešioti Vilniun žinias apie Lietuvos kariuomenę. Tas žinias ji gaudavo iš Kaune gyvenusio gelžkeliečio Buržinsko Adolfo. Paimti žinių i Kauną iš Vilniaus ji buvo atėjusi 4 kartus. Tardant išaiškinta, kad „Dobrovolskaitė“ tai lenkų žvalgybos vedėjo Lubinsko duota slapyvardė, tikra gi jos pavardė „Žukovskaitė-Skajienė“. Algos Žukovskaitė gaudavo 30 dolerių.

V. 1925 m. vasario mėn. iškelta lenkų šnipų organizacijos Lietuvoj byla. Joje figūruoja: Zablauskas Bernardas, Noreika Mikas, Karpenko Mikas, Gajevskis Petras ir Jurkevičius Petras. Visi šios organizacijos nariai veikė kontaktiškai. 1923 m. tarnaudamas Krašto Apsaugos Ministerioj Zablauskas Bernardas buvo prikalbėtas lenkų šnipo rezidento Petro Maidačevskio šnipinėti lenkams. Zablauskas, būdamas dar Ministerijoje, duodavo Maidačevskui Krašto Apsaugos Ministerio, kariuomenei įsakymus ir kitas žinias apie kariuomenę. Pasiliuosavęs iš Krašto Apsaugos Ministerijos, Zablauskas, Stasio Rekščio (aukščiau apie jį minėta) prikalbėtas, nuvyko Vilniun ir, lenkų žvalgyboj gavęs slapyvardė „Jakutis“, grįžo Lietuvon. Turėdamas iš Krašto Apsaugos M-jos neblogas atestacijas, jis buvo priimtas tarnauti Politinėn Policijon. Čia jis vėl pradėjo savo nutrauktą darbą, bet tuojau buvo įtartas ir todėl iš tarnybos paliuosuotas ir sekamas. Ne-

trukus jo darbai iškilo aikštėn ir jis buvo areštuotas. Tardomas prisipažino ir nurodė savo sandarbininkus. Vienas jų. Noreika, tarnaudamas valstybės spaustuvėj, vogdavo ten spausdinamus kariuomenei įsakymus ir perduodavo juos Zablaskui, vėliau gi Rekščiai; Jurkevičius Petras, Baltgudijos pilietis, perduodavo Maidačevskui gelžkelių valdybos schemas, planus (valdyboj tarnavo braižytoju); Karpenko (tarnavo II Karo apygardoj) teikdavo įsakymus ir kitas, kariuomenei įteičiančias žinias. Jis šnipinėjo jau nuo 1924 m. pradžios. Žinias perduodavo Maidačevskui. Gavėskis, nors pats gal ir nerinko žinių, bet gerai žinojo, kad Zablaskas ir Jurkevičius lenkų šnipai. Jis matydavo net kaip Jurkevičiui ir Zablaskui Maidačevskis mokėdavo pinigų, bet vėliau kalėjime, Jurkevičiaus prikalbėtas, Gajevskis atsisakė parodyti, kad žinojo apie Zablasko ir Jurkevičiaus tarnybą lenkų žvalgyboj, pasisakė tik, kad matydavęs, kaip Maidačevskis įdviem mokėdavo pinigų, tik nežinojęs už ką. Zablaskas gaudavo atlyginimą nuo 200 iki 500 litų mėnesiui, Karpenko ir kiti 4 po mažiau.

VI. 1924 m. vasarą iškelta lenkų šnipų Galino, Navicko, ir Polianino byla. Galinas, Baltgudijos pilietis, gyvendamas Lietuvoje, turėjo, rodos, Nanseno pasą. Vėliau apsigyvenęs Klaipėdoj, išteigė skelbimų biurą „Echo“. Žmogus gana išsilavinęs ir todėl šnipinėjo gudriau, negu visi kiti. Iš Klaipėdos jis dažnai važinėdavo Dancigan ir ten susipažinęs su „Dancigskij Kurjer“ redakcijos tarnautoju Lachmanu, vėliau, rodos, ir su lenkų žvalgybos Dancige skyriaus vedėju kapitonu Dubič, pastoj tarnauti lenkų žvalgybon. Iš pradžios Galinas šnipinėjo vienas, bet paskiau, Dubičui ar Lachman'ui daugiau žinių reikalaujant, prikalbėjo ir įtraukė į tą darbą gyvenantį Klaipėdoj locmaną Navicką. Šis Galinui suteikdavo žinių apie laivų judėjimą uoste ir, bendrai, daug lenkų žvalgybos iš Galino reikalaujamų žinių. Pats Galinas siuntinėjo surinktas žinias apie Lietuvos kariuomenę, ginklų rūšis ir skaičių, apie Klaipėdos krašto administraciją, Dancigo lenkų žvalgybą, privalėjo išgauti čia leidžiamuosius įstatymus ir siuntinėti juos Dancigan.

Navickas (Lietuvos pilietis) vėliau jau pats pradėjo siuntinėti žinias Dancigan, Galinui apie tai nepranešdamas. Polianinas (baltgudis, Lietuvos pilietis), buvęs mūsų kariuomenės karininkas, susipažino su Galinu, kurs Polianinui pasiūlė dirbti lenkų žvalgybai, bet šiam neteko dar to darbo pradėti. Polianinas nors ir nedirbo, bet žinojo, kad Galinas šnipas ir nutylėjo, nepranešė atitinkamoms mūsų įstaigoms. Be tiesioginių pareigų rinkti įvairių mūsų kariuomenę ir visą Lietuvą liečiančių žinių, lenkų žvalgyba pavedė Galinui ir Navickui prikalbinėti mūsų kariuomenės dalių štabų ar Vyriausiojo Štabo karininkus, kad jie, išvogę svarbesnius dokumentus, bėgtų Lenkijon. Už tai jiems buvo žadėtas geras atlyginimas ir gera tarnyba Lenkijoj, o prikalbėjusiems tai padaryti, buvo žadėta sumokėti 10.000

litų. Galino atlyginimas buvo didesnis už visų kitų lenkų šnipų Lietuvoj. Navickas gaudavo po 20 dolerių mėnesiui, Polianinui buvo žadėta taip pat geras atlyginimas.

VII. 1925 balandžio mėn. iškelta kitos lenkų šnipų organizacijos byla. Kaltinamieji: Ossuchas Zigmąs, Stančikas Juozas, Stančikas Stepas, Stančikas Vincas, Urvanas Mikas, Bartusevičaitė Melanija, Proscevičaitė Barbora, Proscevičius Andrius ir jau kitų šnipų byloj nuteistas ir sėdįs kalėjime Jurkevičius Petras. Iš jų: Stančikas Juozas, kilęs iš Kauno, 1923 m. pabaigoj nuvykęs Vilniun, pastoj lenkų ekspozitūron tarnauti ir vėliau grįžo mūsų pusėn. Čia, pasitaręs su savo broliu Vincu, pradėjo rinkti apie kariuomenę įvairių žinių. Pirmą kartą gavęs iš brolio Vinco Kariuomenei įsakymų, juos nuvežė Vilniaus ekspozitūron. Už šias žinias gavo 50 dolerių. Kiek vėliau jo brolis Vincas pabėgo Vilniun ir tik retkarčiais iš ten atvykdamas mūsų pusėn, atveždavo uždavinių, kuriuos turėdavo atlikti jo brolis Juozas. Ekspozitūrai reikalaujant iš Stančiko vis daugiau žinių, jis prikalbėjo savo pažįstamą, Simno liaudies mokytoją Bartusevičaitę, padėti jam rinkti žinių apie kariuomenę. Ši, jau žinodama, kad Stančikai dirba lenkams, mielai sutiko ir kiek vėliau, išvogus iš vieno 4 art. pulko karininko (jo žmona, rodos, Bartusevičaitės netolima giminaitė) pulkui įsakymus, įdavė Stančikui; šis juos nugabeno Vilniaus ekspozitūrai. Už šiuos įsakymus jis gavo 50 dolerių atlyginimo. Š. m. sausio mėn. Bartusevičaitė vėl išvogė iš to paties karininko kariuomenei įsakymus ir įdavė Stančikui. Stančikas Stepas (tarnavo multinės agentūroj valdininku) irgi padėdavo savo broliui Juozui šnipinėti. Jis gavo iš Bartusevičaitės kariuomenės dalims įsakymų, kuriuos perdavė savo broliui Juozui.

Ossuchas Zigmąs (dvarininko sūnus nuo Šiaulių), 1924 m. tarnaudamas Vyriausiam Štabe raštininku, Proscevičiaus Andriaus (kilęs nuo Baisogalos, dvarininko sūnus) įkalbėtas, vogdavo kariuomenei, Vyriausiam Štabui įsakymus, kariuomenės dislokacijas ir veik kas mėnesį perduodavo juos Proscevičiui. Š. m. kovo mėn. pas Ossuchą į Vyriausiąjį Štabą atvyko Proscevičiaus sesuo Barbora ir atvežė Ossuchui jos brolio įduotą algą 400 litų sumoje ir popieroso vamzdely įsuktus reikalavimus uždavinius, kokios žinios yra reikalingos. (Bendrai Ossuchas gaudavo iš Proscevičiaus 200—300 litų mėnesiui). Nors Proscevičaitė prašė Ossucho, kad tas duotų jos brolio reikalaujamų žinių, bet Ossuchas nebuvo dar parengęs, todėl pasižadėjo pats tas žinias jos broliui nuvežti (Ossuchas nuo balandžio mėn. 1 d. turėjo pasiiluosuoti iš kariuomenės). Balandžio mėn. 6 d. Ossuchas, jau gasiliuosavęs ir kariuomenės, gavo iš Proscevičiaus telegramą, kad atvyktų į Šiaulius. Proscevičius gi gavo telegramą iš Daugpilio iš lenkų žvalgybos rezidentu, kurs kvietė Proscevisių su „kuzenu“, reiškia Ossuchu, atvykti Daugpilin, nes brolis labai sergąs. Gavęs tokį įsakymą, Proscevičius suprato, kad jie jau iššif-

ruoti ir turi bėgti Lenkijon, bet pabėgti pasisekė tik jam, o Ossuchas buvo areštuotas.

Urvanas Mikas, baltgudis, Lietuvos pilietis, nuo 1924 metų rudens šnipinėjo lenkams, tarnaudamas lenkų ekspozitūroj Vilniuje. Be šnipinėjimo jis, užsiimdamas kontrabanda, dažnai vaikščiodavo Vilniun ir nunešdavo ekspozitūrai surinktas žinias apie kariuomenės, ginklų skaičių, kur ir kokios kariuomenės dalys stovi Šiauliu, Penevėžio ir Ukmergės rajonuose. Už suteiktąsias lenkų ekspozitūrai žinias, Urvanas gaudavo po 15, ir 20 25 dolerius.

Policijos reikalai kituose laikraščiuose.

S. m. gegužės mėn. 21 d. „Kario“ 22 Nr. yra įdomus vedamasis straipsnis antrašte „Del santykių kariuomenės su policija“. Ponas straipsnio autorius vyr. leit. Rudaitis aiškina reikalą turėti draugiskus santykius su policija. Jo balsas yra įdomus išklausyti visiems mūsų policijos tarnautojams, todėl tą trumpą straipsnį mes ištiesai atsispausdiname.

„Kad mūsų kariuomenės santykiai su policija yra nelabai koki, tur būt, visiems yra žinoma. Nesuprantu, kodėl taip yra. Gal mūsų kariai prisimena prieškarinius laikus, kada rusų kareiviai stačiai neapkęsdavo policijos ir būdavo atsitikimų, kad net susišaudydavo vieni su kitais. Rodos, dabartiniu laiku kariuomenė turėtų gyventi geruose santykiuose su policija, bet to nėra. Dažniausiai kareiviai, o kartais ir karininkai policijos tarnautojus vadina įvairiais užgaunančiais žodžiais. Čia yra visai keistas apsirėškimas, kad tie patys kariai, tarnaudami kariuomenėje, policijos tarnautojus visai pravardžiuoja, o išėję iš kariuomenės patys skverbiasi į policiją tarnauti. Aš manau, kad tarnavimas policijoje nė vieno žmogaus nežemina, žinoma, jeigu jisai save laiko kaip pridera ir visur pasirodo kaip valdžios atstovas, o tik žemina save tie, kurie neteisėtai šmeižia policijos tarnautojus.

Atsiranda kareivių, kurie sako: „aš kareivis, mane policija neturi teisės sulaikyti, aš klausau tik karo vyriausybės“. Tas dalinai tiesa, nes 83 st. 1924 m. vidaus tarnybos statutas aiškiai pasako, kad teklauso kareivis tik kariškos valdžios; bet visiškai užmiršta, kad to paties vidaus tarnybos statuto 85 str. paskutinis sakinyš štai kaip skamba: Jei policija prašo kareivio padėti tarnybos reikaluose, kareivis padeda, jei tik tai nekenkia jo paties pareigoms. Tai kodėl taip, vietoj gelbėti policijai, kartais girtus kareivius

sutvarkyti, negirti kareiviai priešinasi teisėtiems policijos reikalavimams. Taip pat būna atsitikimų, kad kariai kišasi į policijos parėdymus, liečiančius grynai civilių asmenų ar tvarkos palaikymą; čia kariui visiškai nepridera kištis.

Gal kas ir mano, kad karį gali sulaikyti tik karo vyriausybė; bet tokia nuomonė nežinia kuo paremta. Įstatymai policijai duoda teisės sulaikyti karius lygiai su civiliais asmenimis, bet tik su tuo skirtumu, kad policija negali kario sulaikyti be karo vyriausybės sutikimo *tose vietose, kurios yra išimtinai karo valdžios žinioje* (1239 ir 1241 str. str. Baudž. proc.). Taip pat suimtus karius policija neturi teisės laikyti civiliniuose arešto namuose *tose vietose, kur yra karo daboklės* (472 str. K. į XXIV knyg.), ir be to, apie kiekvieną sulaikytą karį privalo tuojau pranešti karo vyriausybei.

Tiesioginė kariuomenės paskirtis yra: taikos metu ruošti karan, karo metu kariauti, o policijos paskirtis, kaip taikos, taip ir karo metu — saugoti valstybės viduje tvarką. Giliau įsižiūrėjus į policijos darbų įvairumą, labai aiškiai matosi, kiek ji visokių pareigų turi, kurių nėra galimybės čia ir išvardinti, išrodant kaip valstybei yra naudinga ir reikalinga.

Taigi, mes, kariai, privalėtume daugiau gerbti policijos tarnautojus, jų teisėtiems reikalavimams niekad nesipriešinti, į jų parėdymus, liečiančius civilių asmenų ar tvarkos niekad nesikišti, užmegsti draugingus santykius, atmenant, kad *policijoje tarnauja nemažas skaičius mūsų buvusiųjų ginklo draugų ir kad mes visi tarnaujame savo tėvynės labui*.

Oficialinės žinios.

Instrukcija ekskursijoms tvarkyti vykstant į Lietuvos Ž. Ū. ir Pram. Parodą Kaune 1925 m. nuo birželio 24 d. iki birželio 29 d. imtinai.

Sulig Susisiekimo Ministerijos Gelžkelių Valdžios raštu š. m. balandžio m. 30 d. Nr. 1172/9 asmens, vykstantieji į Parodą Kaunon ekskursijomis, naudojami papigintu gelžkelių tarifu, būtent: moka už 3 kl. bilietą vieną ketvirtą dalį jo paprastos kainos. Tokiems palengvinimams gauti reikalinga ekskursijas sutvarkyti šiuo būdu:

1. Sudaryti sąrašus vykstančių į Parodą iš vienos ir tos pačios gelžkelio stoties nemažiau kaip iš trijų ir ne daugiau kaip 50 asmenų.

2. Kiekvienam tokiame sąraše privalo būti nurodyta važiuojančių vardas, pavardė, amžius, profesija.

valsčius, kaimas ar miestas, kur gyvena. Kiekviena tokia ekskursija, privalo turėti savo vedėją ir jo pavaduotoją, kurie sąrašė atskirai pažymimi, nurodant smulkius jų adresus. Ekskursijos vadovo ar jo pavaduotojo priedermė — atvykus į išvažiavimo gelžkelio stotį, patikrinti ar visi išvažiuoja, kurie sąrašė pažymėti. Neatvykusius iš sąrašo išbraukiama ir jų neatvykimą vadovas ar jo pavaduotojas savo parašu paliūdi, — važiuojantiems perkama kiekvienam atskirai bilietas.

3. Sąrašai gali būti sudaromi Ž. Ū. Dr. jų ir kitų atskirų Ž. Ū. organizacijų ar net atskirų asmenų, tarpusavy susitarusių. Sąrašai privalo būti paliūdyti vienos iš šių įstaigų: Apskričių Viršininkų, vietos polic. Viršininkų, Nuovadų, miestų, apskričių ar valsčių Valdybų.

Sąrašai prirengiami dvejuose ekzemploriuose, iš kurių vienas įteikiamas gelžkelio stoties viršininkui, kuris išduoda kiekvienam ekskursantui bilietą su teise važiuoti Kaunan Parodon ir atgal. Prieš grįžtant namo kiekvienas ekskursantas privalo įregistruoti savo bilietą Parodoje „Parodos gelžkelių informacijos Biūre“. Neužregistruotas, bilietas grįžti netinka. Ekskursantai gali grįžti ir atskirai, kiekvieną dieną, bet ne vėliau trijų dienų po Parodos uždarymo.

Antras sąrašo ekzemplorius įteikiama atvykus Kaunan Parodos kasoje, sulig kurio ekskursantams duodami papiginti Parodon įeiti bilietai.

Parodon įeiti bilietų kainos.

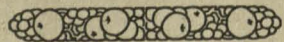
Nuo birželio 24 d. ligi birželio 27 dienos imtinai 3 lt. Toliau ligi Parodos pabaigos 2 litai. Ekskursantams pusė kainos.

Moksleiviams, kareiviams ir vaikams visą laiką 1 litas.

Nuolatiniai visam Parodos laikui bilietai 15 lt.

5. Geistina, kad kiekviena ekskursija kuokankščiausia praneštų Parodos Komitetui kuomet atvyksta Kaunan, kurlam žmonių skaičiui užsako nakvynei butus ir kelioms dienoms.

Parodos Komitetas.

Įvairenybės.

Grafologija arba žmogaus būdo pažinimas iš jojo rašto.

Jan senai [yra žinoma medicinos ir psichologijos mokslininkams, kad iš žmogaus rašto apie jį galim a daug pasakyti. Mes visi žinome, kad nėra pasaulyje dviejų visai vienokių žmonių, lygiai žinome, kad nėra ir visai vienokių raštų. Tiesiog pasitaiko labai panašių žmonių, būva ir

labai panašių raštų, bet akylus tēmytojas visada pastebės, jog kiekvienas žmogus turi savo asmenybę, kuri jį išskiria iš kitų tarpo. Kaip žmogaus pirštų nuospaudos (daktiloskopija) yra tikri jo pažymiai, taip ir parašas yra jo sielos ir kūno — minties ir veiksmo reiškėjas.

Vienas psichiatrijos profesorius savo studentams, grafologijos mokslą aiškindamas, pasakė:

„Mano ponai, iš žmogaus rašto aš visada galiu apie jį daugiau spręsti negu iš jojo fotografijos“. Ir tai yra tiesa!

Žinoma, nereikia įsivaizduoti, kad iš žmogaus rašto galima apie jį viską spręsti: spėti jo praeitį, ateitį, kiek jis gyvens, ar bus laimingas ar ne. Grafologija šitų dalykų nesilima spręsti.

Toliau plečiamas grafologijos mokslas pastaraisiais laikais davė naujų rezultatų. Kaip rašo užsienių policijos laikraščiai, dabar sėkmingai yra pritaikomas rašto analizavimas tiriant anonimų autorius. Šitas naujas būdas susekti anonimo rašytoją yra labai įdomus ir labai naudingas policijos praktikai. Dažnai būna, kad piktos valios žmonės rašo asmenims grąšančius laiškus, ar tai reikalaudami pinigų, ar pasitraukti iš jiems nepatinkamo darbo. Susekti tokius slapukus policijai yra gana sunku. Bet štai mokslas čia jai eina pagalbon.

Žinomas kalbininkas, Lelpcigo universiteto profesorius Dr. Sievers sugalvojo *rašto paversti garsais, tuos garsus analizuoti* ir šituo analizu naudotis asmens tapatybę nustatant. Kaip praneša įžymūs kriminalinių dalykų tyrėjai, šitas būdas nusikaltėlius susekti praktikoje duodąs labai teigiamų rezultatų.

Išradėjo principas, trumpai suglaudus, yra sekantis:

Įvairūs anonimų rašytojai, kaip žinoma, yra susekami lyginant jų rankraštį, arba mašinos raštą, jei galima, tai ir likusias jų pirštų nuospaudas su įtartųjų asmenų raštu ir pirštais. Bet dažnai pirštų nuospaudų visai nebūna, arba rankraščio palyginimu negalima tikrai įtarti. Čia ligšiol policija turėdavo sustoti. Bet štai mokslas atėjo jai pagalbon. Jis įrodė, kad *sulig kiekvienu raštu gali būti atstatytas rašytojo kalbos būdas* (kalbos tonas, skambėjimo charakteris). Nes *mąstymas, šiuo atveju fiksuotas rašto paveiksle, smagenyse daro psichologiskų įtempimų*. O šitie psichologiški įtempimai iššaukia fiziologiskų įtempimų (raumenų susitraukimai, ypačiai liemenyje), kuriuos galima atjausti (nachempfinden). Iš šitų raumenų įtempimų išeina tipiskų balso skirtumų.

Profesorius Sievers konstatavo 6 skirtingas kalbos rūšis, kurių kiekviena dar turi po keletą šalutinių rūšių. Taikant šitą metodą praktikai, reikalinga savo organizmą „teisingai nustatyti“ (kaip kokį muzikos instrumentą!), kad jis galėtų jausti tiriamąjį balsą. Šiam tikslui yra vartojami optiški signalai (figūros iš misingio vielos), į kuriuos žiūrint, irradiacijos pagalba jie visada iššaukia reikalingą raumenų susitraukimą. Pavyz-

džiui, ekspertas, skaitydamas svetimą raštą, priešais savo akis turi tam raštui neatatinkamą signalą. Todel įvyksta raumenų įtempimas, kuris yra svetimas anonimo rašytojui, ir ekspertui tuoju darosi sunkiau kalbėti. Tiktai tada, kada jis turi tikrą signalą, atatinkamą anonimo rašytojui, gali nekludomas kalbėti.

Šitie signalai yra taip padirbdinti, kad jie atatinka atskiroms balso rūšims, ir todel taip lengvai galima jas suskirstyti. Todel, jei vieno įtariamojo asmens balso analizavimo formula sutinka su anonimo teksto formula, tai jo tapatybė su įtariuoju yra įrodyta, nors jis labiausiai būtų savo raštą iškraipęs, arba parašęs jį tokia rašomąja mašina, kurios jis, rodos, neturėjo.

Tiesa, naudojant šitą tapatybės nustatymo būdą reikalinga tam tikro atsargumo su *motoriško* palinkimo žmonėmis, kurių sielos pergyvenimai lengvai tampa judėjimo refleksais. Bet, šiaip ar taip, mokslas vis daugiau ir daugiau padeda ir grynai policijos darbą dirbti.

„Spiritistai“ detektyvų darbe.

Dažnai tenka paskaityti laikraščiuose, kad tai vienur, tai kitur, ypačiai Amerikoje, įvairūs spiritistai „dvasių pagalba“ padeda susekti nusikaltėlius, kurių pėdsakų policija neturi. Prietaringuose kraštuose pas tokius spiritistus arba šiaip jau burtininkus mėgsta lankytis žmonės, kuriems atsitiko kokia nors nelaimė. Pavyzdžiui, pavogė kam nors arklį, karvę, išplėše svirną ar kokį nors mylimą asmenį nužudė, nukentėjęs, dažniausia moteris, eina pas čigonę, burtininką ar „dvasių“ giminę klausti koksai piktadaris tai yra padaręs. Šitie slaptingi „žinovai“ buria kortas keldami, žiūrėdami į ranką, į vandens pripiltą stiklinę arba kilnodami stalą, ar vadžiodami mažą torėlį po išrašytą abėcėlę. „Tikrieji“ spiritistai tiesiog klausia iššaukiamųjų dvasių.

Neretai pasitaiko, kad tokie spėjikai burtininkai tikrai įspėja ir tuo savo autoritetą padidina. Bet dauguma atvejų jie tiktai spėlioja ir tyčia nesusi-pratusius žmones išnaudoja, imdami už savo „stebuklingus“ patarimus didelį atlyginimą.

Tiesa, naujausieji mokslo tyrinėjimai parodo, kad yra kaž kokia slaptinga galybė, kurios pagalba jautrus žmogus gali patirti ir paprastai paslėptų dalykų. Bet šita sritis yra per mažą ištirta. Viena yra aišku, kad tie visoki „žinūnai“, kurie už pinigus ar šiaip jau atlyginimą įspėja nusikaltėlius, dažniausia (gal ne visada) yra apgavikai, arba dvasiniai nenormalūs žmonės.

Priverstina daktiloskopija Suv. Valstijose. (iš Oe. Sicherheit).

Amerikos policijos apskaitymu, Amerikos Su-vienytose Valstijose nusikaltėliai kasmet nužudę po 10.000 žmonių. Todel Naujorko policijos viršlininkas nori imtis nepaprastų priemonių ir pa-

imti pirštų nuospaudas iš visų Amerikos teritorijoje gyvenančių asmenų. Jis reikalauja įstatymo, kuriuo einant kiekvienas turėtų išsiimti iš policijos už vieną dolerį sau pasą su fotografija ir pirštų nuospauda. Tokio paso dublikatas turėtų būti padėtas valdiškoje įstaigoje. Šitas reikavimas jau yra keliamas kelintą kartą ir Buenos Aires'o mieste jau yra įkūnytas. Atsiminus, kad Amerikoje nusikaltėlių skaičius siekia netoli 5.000.000, šita priemonė tikrai apsimokėtų, nes nusikaltėliai negalėtų gauti nei darbo, nei buto

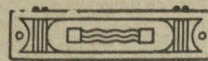
Šokių uždraudimas Japonijoje.

Tokio policija išleido privalomą įsakymą, kuriuo einant visuose viešuose sostinės lokaluose draudžiama šokti. Šitą savo žingsnį policija remia pažiūra, kad visi modernieji šokiai esą nee padorūs, ką fiziologiškai aiškina tuo faktu, ka-šokis tikrybėje esąs ne kas kita, kaip paslėptas traukimas į lytinį žmogaus jaudinimą.

Kiek karaliai gauna algos.

„Nation“ žiniomis, Siamo karalius gaunas per metus 3.500.000 dolerių algos, Italų — 3.200.000, Anglų — 2.900.000, Japonų — 2.250.000, Ispanų — 1.775.000, Belgų — 1.075.000, Pietų-slavų — 655.000, Rumunų — 500.000, Švedų — 463.600, Bulgarų — 400.000, Danų — 300.000 ir Norvegų — 244.000.

Buvęs Vokiečių kaizeris gaudavęs algos per metus 5.000.000 dol., buvęs Austrių Vengrų imperatorius — apie 5.000.000 ir buvęs Rusų caras — 8.500.000 dolerių.

Klaipėda, 1925 m. balandžio mėn. 2 d.

Klaipėdos Krašto Valstybinės Policijos darbuotės ištrauka nuo 1925 m. Kovo mėn. 1 d. iki 31 d.

Kontrabandos judėjimas Klaipėdos krašte Kontrabanda.

1. Spirito	1610 litr.
2. Anodijos	250 „
3. Likerio 23 buteliai po	17 1/4 „
4. Romo	25 „
5. Denatūrato	20 „
6. Mielų	181 1/2 „
7. Muilo	11 kg. 200 gr.
8. Apelsinų	50 št.
9. Vilnonės medžiagos	5 1/2 mtr.
10. Šokolado	33 plyt.
11. Laivelų irkl.	4 št.
12. Kostiumų vyriškų	2 „
13. Bovelnos	3 kg.
14. Įvairių dėvėtų vyr. rūbų	1 pakietas

Išduota.

1. Siena perėti leidimų	5598
2. V	470

Sulaikyti asmenys:

1. Už slaptą peržengimą sienos	3 asm.
2. „ gabenimą kontrobandos .	29 „
3. „ kėlimą trukšmo viešoje vietoje	3 „
4. „ girtuokliavimą	6 „
5. „ neturėjimą dokumentų . .	1 „

Sustatyta protokolų:

Už įvairius nusikaltimus 9 „
Sekretorius

Klausimai ir atsakymai.

KLAUS. — Esu gimęs 1904 m. Kariuomenėje ištarnavau savanoriu 1 metus, bet šiais metais man reikia stoti Naujokų Ėmimo Komisijon. Ar reikalinga bus eiti užbaigti tarnauti kariuomenėj nors ir esu dabartiniu metu policijos tarnautojas, ir, jei reikalinga, tai kaip ilgai?

N. polic. tarnautojas.

ATSAK. — Policijos tarnautojai nuo atlikimo karinės prievolės neatleidžiami. Einant veikiančiais įstatymais, privalo būti pašaukti datarnauti karinės prievolės nustatytą laiką, bet Krašto Apsaugos Ministeris, einant „Karinės prievolės įst.“ 15 §, turi teisę tokių vyrų kariuomenėn ir neimti. Šiais metais tokie vyrai buvo įskaityti atsargon.

KLAUS. — Ar galėsiu, atitarnavęs kariuomenėje, tuojau gauti be jokių kliūčių tą pačią vietą policijoje iš kurios išstojau prieš išėlsiant į kariuomenę, ar reikalinga bus laukti laisvos vakansijos?

N. policijos tarnautojas.

ATSAK. — Galėsi tik laisvai vakansijai esant.

Redakcijos ir administracijos atsakymai.

Policininkui Steibliui. Piliečių Apsaugos Departamentas „privalomų įsakymų“ neleidžia.

Čivežulakui. Tiesą kalbėdamas niekas neprivalo slapyvardėmis dangstyti, juoba savųjų tarpe. Protingų patarimų visada galima išklausti ir niekas už juos nebaudžia. Be adreso ir tikros pavardės Tamstos mintys apie uniformą nustoja vertės.

P. J. C. (Telšiuose). Tamstos straipsnelį: „Kas trukdo kriminalės policijos veikimą?“ perdavėme atitinkamai įstaigai, kad tą trukdymą suimumu šalintų.

Korespondenciją „Policijos“ redakcijai galima adresuoti tiesiog į Piličių Apsaugos D-to raštinę, pažymėjus „Policijai“.

P. A. Valatkaičiui. Tamstos straipsnyje „Nusikalstamumo priežastys“ kai kurios išvados nėra visai teisingos. Tamstos drąsi išvada, kad baismė kovoje su nusikaltimais yra visai netikęs ginklas, skamba labai utopiškai. Gi nusikalstamumo svarbiausiu faktorium laikydamas žmogaus socialę padėtį, Tamsta užmiršti labai svarbius eugenikos ir paveldėjimo mokslo faktorius. Tamstos humaniškos mintys, deja, praktikos gyvenime žmonių sugedimo dėka nelabai gali būti įkūnytos.

Policininkui Rakauskui. — Tamsta klausi kodėl „Policija“ negaunama savo laiku. Turime pasakyti, kad ji visą laiką siunčiama be pavėlavimo; gal užsilaiko pas ką nors vietoje.

Patogiausiai užsiprenumeruoti sau laikr., tuomet jis bus siunčiamas betarpiu, nurodytu Tamstos antrašu.

Jonui Siboniui iš Seirijų. — Tamstos laišką pusiuntėm „Sporto“ redakcijai. „Policijos“ laikr. administracija negali užsiimti persiuntinėjimu ir užpirkimu knygų.

Leidžia Piličių Apsaugos Departamentas.

Redaktorius Antanas Jakobas.

Gera proga reklamuotis!..

Padidintas policijos laikraštis priima daugiau skelbimų!.. Laikraštis yra plačiai po visą Lietuvą skaitomas, todėl yra geros progos jame pasiskelbti.

Skelbimų kaina:

prieš tekstą visas puslapis — 200 litų,
1/2 pusl. — 100 litų, 1/4 pusl. — 60 litų,
1/8 pusl. — 30 litų.

po teksto: 1 pusl. — 160 litų, 1/2 — 80 litų,
1/4 — 50 litų, 1/8 — 25 litai.

Dažniau skelbiantiems nuleidžiame %/!

„Svyturio“ B-vės spaustuvė.

Kuris laikraštis pasirinkti 1925 m. antram pusmečiui ?

Kas nori rasti

rimto turinio straipsnių apie Lietuvos politiką, ekonomiką, kultūros ir visuomenės gyvenimą, įvairiausių žinių, rimtų objektingų atsiliepimų ir straipsnių apie meno pasaulį.

Kam svarbu — o juk visiems svarbu — žinoti

visi privalomieji Vyriausybės įsakymai, visų draugijų, mokyklų, teatrų ir kitų įstaigų pranešimai, taip pat **įdomios visos Lietuvos tėslių bylos ir žinios iš Lietuvos gyvenimo.**

Kas mažoka turi litų

ir neišsitiesa kitų dienraščių užsisakyti, o nori turėti **nepartinį** valstybinės ir tautinės minties rimčiausią ir pigiausią dienraštį—

tas, be abejo, pasirinks tik

„LIETUVA“

ir štai dėl ko:

„Lietuvoje“ rašo išymiausi Lietuvos darbuotojai, politikai, ekonomistai, visuomenininkai, mokslo vyrai, literatai, menininkai ir kt. Jų vardas visai Lietuvai yra žinomas ir todėl žymėti pavardžių eiles nėra reikalo.

„Lietuva“ turi daugiasia skelbimų iš Lietuvos ir iš užsienių ir daugiasia skaitytojų.

„Lietuvos“ kaina: Lietuvoje metams tik 36 litai, pusmečiui — 18 lt., 3 mėn. — 9 lt., 1 mėn., — 3 litai, atskiro n-rio kaina 20 centų, tai yra du kart pigesnis, kaip kiti dienraščiai ir toks pat didumo arba dukart didesnis. Užsieniui kaina dviguba, išskiriant Latviją, Estiją ir Vokietiją, kur prenum. kaina metams 54 lt., pusm. 27 lt., 3 mėn. 13 lt. 50 ct., 1 mėn. 4 lt. 50 ct.

Užsakymus ir skelbimus su pinigais siųsti šiuo adresu:
Kaunas, Kanto g. 14, „Lietuvos“ Administracijai

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO DRAUGIJA
RENGIA KAUNE KETVIRTĄJĄ
LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO ir PRAMONĖS PARODĄ
šiais metais nuo 24 iki 29 dienos birželio mėnesio imtinai

Del vietų užsakymo ir visais kitais reikalais
prašoma kreiptis kasdien, išskyrus šventadienius,
nuo 9 val. ligi 3 v. dienos į Parodos Komitetą
(Gedimino gatvė № 7^A. - Telefonas 493)

Lietuvos kariuomenės karininkų laikraštis

„KARDAS“

E I N A 2 K A R T p e r M Ė N E S I

Bendradarbiauja tikrosios ir atsargos tarnybos karininkai ir daug kitų žymių tautos ir visuomenės veikėjų.

P R E N U M E R A T A:

LIETUVOJE: kariaus per savo dalis: mėnesiui — 2 lt., metams — 24 lt.
Nekariams: mėnesiui — 3 lt., pusmečiui — 7 lt., metams — 32 lt.

Atskiras Nr. visiems — 1 lt. 50 c.

UŽSIENYJE: mėnesiui — 4 lt. 40 c., pusmečiui — 25 lt., metams — 48 lt.

S E L B I M Ų K A I N A:

prieš tekstą: visam puslapy 200 lt., $\frac{1}{2}$ — 100 lt., $\frac{1}{4}$ — 60 lt., $\frac{1}{8}$ — 30 lt.
po teksto: visam puslapy 160 lt., $\frac{1}{2}$ — 80 lt., $\frac{1}{4}$ — 50 lt., $\frac{1}{8}$ — 25 lt.,

Leidžia: Atsakomingas redaktorius: Redakcijos adresas (laikiniai): Kaunas Vyriausiasis Štabas. Administracijos: Nepriklausomybės aikštė, Karo Mokslo skyrius.
Karo Mokslo drangija. Majoras K. Skučas.